

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΤΟΣ Α' ΤΕΥΧΟΣ 49^{ον}

30 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1925

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΥΤΟΓΡΑΦΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Κύριον άρθρον
Ἐξωτερικὴ ἐβδομάς
Ἐσωτερικὴ ἐβδομάς
Οἰκονομολογικὴ ἐβδομάς
Στεφάνου Σκουλούδη
Δημ. Πετραλάκου
Αἰγυπτιώτου
Ταγματάρχου Ντὲ Σιθριέ
Τ. βς.
Μακεδόνοσ
Ἑρρίκου Μπέρξον
Ἡλεκτροφωτισμὸς καὶ ἠλεκτροκίνησις

Ἐπτὰ μηνῶν πρωθυπουργία
Οἱ πρώτοι Ἕλληνες δημοσιογράφοι
Ἀγγλία καὶ Αἴγυπτος
Ὁ πικρόσμικος πόλεμος
Ἡ δύναμις τῆς ψήφου
Ἡ Βαλκανικὴ συνεργασία
Ἡ δημιουργία ἐξελίξεις

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΑΣ 3

ΑΘΗΝΑΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΣΤΑΔΙΟΥ 24

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ Έτησία Δρχ. 150
" " Εξάμηνος " 75

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΤΗΣΙΑΙ

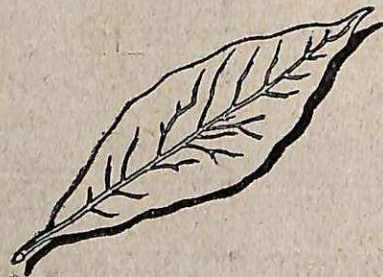
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (γενικώς) λίρα Άγγλ. 1—
ΑΜΕΡΙΚΗΣ Δολ. 5—

Διὰ δημοσιεύσεις ἀγγελιῶν ἰδιαίτεροι συμφωνίαι.
Τὰ ἐμβάσματα ἀπευθύνονται πρὸς τὴν Διεύ-
θυνσιν.

«Ἡ Νέα Ἐποχή» θὰ δημοσιεύῃ βιβλιοκριτικὰς
πρὸς αὐτὴν ἀποστελλομένων βιβλίων

Διὰ πᾶσαν ἀνωμαλίαν περὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ φύλ-
λου οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ παρακαλοῦνται ν' ἀ-
πευθύνωνται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν.

FRESCO

ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΜΕΞΗ
ΣΤΑΔΙΟΥ 33

ΠΡΟΤΙΜΗΣΑΤΕ

ΤΑ ΝΕΑ ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ

ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ

ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΑΠΝΟΝ ΠΙΠΑΣ

BOMBOS

TOBACCO
BLEND

ΥΓΙΕΙΝΟΣ-ΑΡΩΜΑΤΙΚΟΣ-ΕΥΘΗΝΟΣ

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΠΝΟΠΩΛΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΞΕΝΩΝ ΚΑΠΝΩΝ

ΚΑΠΝΙΖΕΤΕ
ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ

“ ΤΕΛΕΙΟΝ ”

B. & M
ΜΕΞΗ

ΕΤΟΣ Α'

30 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1925

ΤΕΥΧΟΣ 49ον

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝ ΜΑΛΛΟΥΣΗΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

[Ἐκ τῆς στήλης ταύτης, ἐγκαινιζομένης ἀπὸ σήμερον, θὰ παρέχεται κατ' ἑκάστην ἐβδομάδα κριτικὴ ἐπὶ τῶν δημοσίων πραγμάτων ὅσων τὸ δυνατόν ἀντικειμενικώτερα, ἀλλὰ καὶ βασιζομένη πάντως ἐπὶ τῆς πολιτικῆς κατευθύνσεως, τὴν ὁποίαν προγραμματικῶς ἀκολουθεῖ ἡ «Νέα Ἐποχή» ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς της].

28-8-1925

Ἡ πολιτικὴ ζωὴ τῆς χώρας ἐξελίσσεται καὶ μετὰ τὴν 25ην τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου ἀναλλοιώτως κατ' οὐσίαν ὑπὸ τὰς συνθήκας τὰς ὁποίας ὁ βενιζελισμὸς ἐδημιούργησε πρὸς συγκράτησιν τοῦ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, τὴν ὁποίαν ἤδη, μετὰ τὴν ἱκανοποίησιν ὅλων τῶν πόθων του, θεωρεῖ ἀναγκαῖαν κυρίως ὅπως ἀποφύγῃ τὴν ἀπόδοσιν τῶν βαρυνουσῶν αὐτὸν εὐθυνῶν.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ σημερινὴ Κυβερνήσις ἐφάνη διατεθειμένη εἰς τὴν ἀσκήσιν νέων ἐντελῶς μεθόδων, ὧν ἡ ἐφαρμογὴ ἐκρίθη καὶ καλῇ τῇ πίστει ὡς δυναμένη νὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν βαθμιαίαν ἀποκατάστασιν τῆς ἐσωτερικῆς γαλήνης. Ἀλλὰ, παρὰ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν αἰσιοδοξίαν καὶ παρὰ τὴν πρόθυμον ἀποσιώπησιν τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν συμβάντων, ἥτις ἐφαίνετο προμηνύουσα καὶ τὴν ὀριστικὴν αὐτῶν λήθην, ἡ ὑπάρχουσα δυσπιστία δὲν ἐξέλειπε. Τῆς δυσπιστίας ταύτης ὑπῆρξαν αἰχμάλωτοι εἰς πᾶσαν πολιτικὴν ἀπόφασιν αὐτῶν πάντες οἱ ἀπὸ τῶν τελευταίων μηνῶν τοῦ 1922 μέχρι τοῦδε κυβερνήσαντες τὴν χώραν. Καὶ εἰς τὴν δυσπιστίαν ταύτην, τὴν ὁποίαν αἱ ἐνέργειαι ὀρισμένων ἀντιβενιζελικῶν παραγόντων, διὰ λόγους ὑπερέτερους τῆς θελήσεώς των, κατ' οὐδὲν ἴσχυσάν νὰ μειδιάσουν, ὀφείλεται

πρὸ παντὸς, ἂν μὴ μοναδικῶς, ἡ παρά-
τασις τῆς ἐσωτερικῆς ἀνωμαλίας.

Πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν ἀληθινῶν διαθέσεων τῆς σημερινῆς Κυβερνήσεως δὲν δύναται ἀτυχῶς νὰ παρέξωσιν ἀσφαλὲς ἔρεισμα, αἱ συχνόταται ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀπολύτως σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλας δηλώσεις τῶν προεχόντων αὐτῆς μελῶν. Ἡ συστηματικὴ ὁμως παρεκκυσίς πάντων τῶν ζητημάτων, ἐκ τῆς λύσεως τῶν ὁποίων θὰ ἡδύνατο μετ' ἀσφαλείας νὰ τεκμηριωθῇ ἡ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως, ἀποδεικνύει τὴν ἀρχικῶς ἐκδηλωθεῖσαν αἰσιοδοξίαν τοῦλάχιστον ὡς πρόωρον. Ἡ ἐπισήμως δὲ ἀνακοινωθείσα ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ κρίσις περὶ τοῦ ἐφαρμοστέου ἐκλογικοῦ συστήματος, θ' ἀφεθῇ εἰς τὴν ψήφον τῆς Συνελεύσεως, ἀποτελεῖ τὴν πλήρη ἐκ τῶν ὑστέρων δικαίωσιν ὅσων ἐνέμενον εἰς τὴν ἀντίληψιν οὐ καὶ ἡ σημερινὴ κατὰστασις—παρὰ τοὺς σημειωθέντας ἀφηνιασμοὺς—κινεῖται πάντοτε ἐντὸς τοῦ δόγματος τῆς βενιζελικῆς σκοπιμότητος καὶ ἐντὸς τοῦ περιθωρίου τῶν συνθηκῶν, τὰς ὁποίας κατεσκεύασεν ὁ βενιζελισμὸς διὰ τῶν ἐκλογῶν τῆς 16ης Δεκεμβρίου καὶ τῶν ἄλλων «λαϊκῶν ἐκδηλώσεων» καὶ τὰς ὁποίας θέλη πάντοτε νὰ θεωρῇ ὡς τετελεσμένα εἰς τὸ διηνεκὲς γεγονότα.

Ἀναμφιβόλως ὑπὸ τὴν σημερινὴν «κατάστασιν» δὲν ἀποκλείονται τὰ ὀσιώδη ποτε ἀπρόοπτα. Ἀλλ' ἡ ἐπὶ τούτων ἀπασχόλησις δὲν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς. Ἡ δὲ λογικὴ ἐκτίμησις τῶν πραγμάτων δὲν ἐπιτρέπει οὐδεμίαν ἀτυχῶς αἰσιοδοξίαν πρόβλεψιν περὶ μεταβολῆς τινοῦ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως ἐπὶ τὰ κρείττω. Ἀφοῦ δὲ καὶ ἡδη ἡ Συνέλευσις ἀποκαθίσταται κυρίαρχος ἐν τῇ ρυθμίσει τοῦ

κρισιμωτέρου των πολιτικών θεμάτων, τοῦ ἀφορῶντος τὸ ἐκλογικὸν σύστημα, εἶνε ἐπιβεβλημένον νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ σώματος τούτου θὰ κινήθῃ καὶ πάλιν ἡ πολιτικὴ ζωὴ τοῦ τόπου, μέχρι τῆς στιγμῆς κατὰ τὴν ὁποίαν νέα

γεγονότα, — ξένα πάντως πρὸς τὰς διαθέσεις τῶν σήμερον κρατούντων, αἰτίνας φαίνονται δριστηνῶς δοκιμασθεῖσαι, — θὰ μεταβάλωσι τὰς ὑπαρχούσας συνθήκας.

ΕΞΟΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Τὰ ζητήματα τῆς ἀνταλλαγῆς φαίνεται ὅτι παρουσιάζουν πάλιν ποίαν τινα σύγχυσιν. Κατὰ προσφάτους πληροφορίας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως οἱ Τούρκοι ζητοῦν ὅπως ληφθῶν ὑπ' ὅψιν νέαι βάσεις διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν ἀνταλλαζόμενων Ἑλλήνων. Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὑπάρχει ἐγχωρία βασιμὴ πηγὴς πληροφορία ὅτι δὲν πρόκειται νὰ τροποποιηθῶσιν τὰ ἤδη συμπεφωνημένα. Γνωρίζομεν καλῶς ὅτι ἡ ἀναμενόμενη προσεχὴς συνεδρίασις τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς θὰ περιβάλλῃ διὰ τοῦ διεθνούς της κύρους τὰ ἤδη ἀποφασισθέντα.

Περὶ τῶν ἐλληνοσερβικῶν διαπραγματεύσεων ὑπάρχουν καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν Βελιγραδίου οἱ φρονούντες ὅτι ἡ ἐπανάληψις αὐτῶν δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς λίαν προσεχὴς. Τὴν γνώμην ταύτην συμμερίζονται ἀπολύτως καὶ πάντες οἱ γνωρίζοντες ποίας καὶ πόσας καταβάλλει ἐνέργειας ἡ γαλλικὴ πολιτικὴ πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἐλληνοσερβικῆς συμμαχίας. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁμως παρατηροῦμεν ὅτι αἱ σχετικαὶ πρὸς τὸ ζήτημα τούτο πληροφορίαι αἱ προσφάτως ἐκ Βελιγραδίου ληφθεῖσαι ἀναφέρονται ὅτι ἐπανήλθεν αὐτόθι ἡ Ἐπιτροπὴ ἑμπειρογνομόνων τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀποστείλει εἰς Θεσσαλονίκην ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Γιουγκοσλαβίας πρὸς ἐξέτασιν τῆς ἐλευθερίας ζώνης καὶ ὅτι ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἡ ἐφημερίς «Πολίτικα» διακηρύσσει ὅτι ἡ σερβικὴ ζώνη Θεσσαλονίκης εἶνε μόνον κατ' ὄνομα ἐλευθερά. Κατὰ τὴν κρίσιν τῆς ἐφημερίδος ταύτης ἡ σερβικὴ ζώνη περιτομίζεται ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς ζώνης ἥτις τὴν ἀποχωρίζει τῆς πόλεως καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ἐξυπηρετῇ ἱκανοποιητικῶς τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον τῆς Σεργίας, ἀλλὰ πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ εὐρυνθῇ ὅπως διατηρῇ εὐδύτεραν συνοχὴν πρὸς τὴν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης.

Κατὰ τὴν κρίσιν τῆς «Πολίτικα» ἡ Σεργία ὀφείλει νὰ ἐργασθῇ συντόμως ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν αὔξησιν τῆς ἀπαραιτήτου διὰ τὸ ἐ-

ξαγωγικόν της ἐμπόριον συγκοινωνίας καὶ ὅπως παρεμπούσῃ πᾶσαν τυχόν παράνομον διάθεσιν τῆς Ἑλλάδος τεινούσης εἰς ἀπόπνιν τῆς σερβικῆς ζώνης διὰ τῆς πίσεως τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ ἐπ' αὐτῆς ἡ ἐλληνικὴ ζώνη. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον λέγεται ὅτι πρόκειται νὰ διατεθῶσι παρὰ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν τεράστια πιστώσεις. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἴσως δὲν ἔχουσι τόσον δυσμενὴ σημασίαν διὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν Ἑλληνοσερβικῶν διαπραγματεύσεων. Ἡ Σεργία ἐπιθυμοῦσα τὴν ἐπαύξησιν τῶν πλεονεκτημάτων τὰ ὁποῖα κατέχει ἤδη ἐν Θεσσαλονίκῃ φαίνεται διατεθειμένη νὰ παραιτηθῇ ἄλλων πλεονεκτημάτων τὰ ὁποῖα ἐξήτησεν ἄλλαχού, πράγμα τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε βεβαίως ἐπιβλαβὲς διὰ τὰς μελλούσας διαπραγματεύσεις.

Αἱ συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἀρχονται τὴν 4ην Σεπτεμβρίου ἐν Γενεύῃ, θὰ μετᾶσχουν δ' αὐτῶν οἱ ὑπουργοὶ τῶν Ἐξωτερικῶν τῶν Κρατῶν ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἐνδιαφέρονται ἀμέσως διὰ τὰ συζητηθέντα θέματα. Μεταξὺ τῶν Κρατῶν τούτων εἶνε καὶ ἡ Ἑλλάς, δεδομένου ὅτι εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν συνεδριάσεων ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς τρία ζητήματα ἐνδιαφέροντα ἀμέσως αὐτήν: 1ον) Ἡ ἐκθεσις περὶ τῶν πεπραγμένων τῆς Ἐπιτροπῆς. 2ον) Ἡ ἀποκατάστασις δύο μελῶν τῆς ἰδίας Ἐπιτροπῆς. 3ον) Τὸ ζήτημα τῶν μειονοτήτων ἐν Δ. Θράκῃ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, συζητηθῶμενον ἐξ ἀφορμῆς τῆς γνωστῆς ἐκθεσεως τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς. Τὰ ζητήματα ταῦτα θὰ διακανονισθῶσι προκαταρκτικῶς ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἵνα εἰσαχθῶν εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν. Τῶν συνεδριάσεων τοῦ Συμβουλίου θὰ μετᾶσχῃ ἐπίσης καὶ Τούρκος ἀντιπρόσωπος.

Αἱ διπλωματικαὶ ἐνέργειαι ἐπὶ τῶν ἐκκρεμῶν ζητημάτων τοῦ διακανονισμοῦ τῶν

ΕΞΟΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ἐξ ἀφορμῆς πληροφορίας ἡμερησίας τινὸς ἐφημερίδος ὅτι τὴν Κυβέρνησιν ἀπησχόλησεν ἡ εἰς Ἑλλάδα μεταφορὰ τοῦ Σεπτοῦ Λειψάνου τοῦ αἰμνήστου Βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ ἡ εἰς Δακείαν ταφή, μετὰ τῶν προσηκουσῶν εἰς τὸν Μάρτυρα Βασιλέα τιμῶν, ἐδημιουργήθη ἐν τῷ τύπῳ μακρὰ συζητήσεις καὶ γνώμαι πολλαὶ διετυπώθησαν. Ὁ Προδουπουργὸς κ. Πάγκαλος ὁμιλῶν πρὸς δημοσιογράφους ἐπὶ τοῦ ἀνακινήθεντος ζητήματος εἶπε τὰ ἑξῆς:

— «Ἡ Κυβέρνησις, ἐπισήμως, δὲν ἠσχολήθη μέχρι τῆς στιγμῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Εἰς περίπτωσιν ὅμως καθ' ἣν ἡθέλει υποβληθῇ πρὸς αὐτὴν σχετικὴ αἵτησις ἐκ μέρους τῆς χήρας τοῦ ἀποθανόντος Βασιλέως, ἡ Κυβέρνησις θὰ ἦτο ὑπηρετωμένη ἐκ λόγων ὅπως κοινωνικῶν καὶ τὴν δεχθῇ.

«Ἄλλως τε ἡ Κυβέρνησις, ἀκολουθοῦσα ὡριμένον πολιτικὸν πρόγραμμα, δὲν θὰ ἠδύνατο ν' ἀρνηθῇ τὴν μεταφορὰν πρὸς ταφήν ἐν τῇ πατρίδι τοῦ τοῦ νεκροῦ ἐνὸς Ἑλλήνου καὶ μάλιστα Βασιλέως, θανόντος ἐν τῇ ξένῃ. Βεβαίως, ἀν' ὅτι πρόκειται νὰ πραγματοποιηθῇ τοιαύτη ἀπόφασις, θὰ ληφθῶν τὰ ἐνδεκνόμενα μέτρα, ὥστε τὰ ἀποφενυχθῇ πᾶσα ἐκτίλξις δυναμένη νὰ διαταράξῃ τὴν τάξιν».

Χαρακτηριστικὰ ἐν προκειμένῳ ὑπῆρξαν τὰ ἄρθρα τῶν Βενιζελικῶν ἐφημερίδων «Ἐθνους» καὶ «Ἐλευθέρου Βήματος». Αἱ δύο αὗται ἐφημερίδες αἰτίνας μετὰ τῆς «Ἐστίας» — τηρησάσης ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ σιγὴν — ἐκπροσωποῦν τὰς γνώμας τοῦ συντηρητικοῦ βενιζελικοῦ κόμμου, ὑπεστήριξαν ὅτι ἡ μεταφορὰ πρὸς ταφήν τῆς σοροῦ τοῦ ἐκλιπόντος Ἑλλήνου Ἡγεμόνος ἀποτελεῖ πρᾶξιν ἐθνικῶς ἐπιβεβλημένην, καὶ ἱκανοποιῇ τὸν ὀρεγόμενον πρὸς ἕνα Βασιλέα καὶ πρὸς ὅλους ἐκείνους τῶν ὁποίων ὁ ἀποθανὼν Βασιλεὺς ἀπετέλεσε τὸ ἀντικείμενον λατρείας. «Ἐἶνε ἔργον ἀνθρωπισμοῦ» ἐτόνισεν ὁ φιλελεύθερος τύπος.

Αἱ ἀντιβενιζελικαὶ ἐφημερίδες παρακολουθήσασαι τὴν συζήτησιν παρετήρησαν ὅτι συμμαχικῶν χρεῶν καὶ τῆς ἐγγυητικῆς Συνθήκης μετὰ τῆς Γερμανίας εἰς οὐδὲν ἀπληξάν εἰσέτι θετικὸν ἀποτέλεσμα. Ἐκ τῶν Γαλλικῶν Μετώπων ἐν Συρίᾳ καὶ Μαρόκκῳ οὐδὲν ἄξιον λόγου νεώτερον ὑπάρχει.

PROBUS

ἡ πρωτοβουλία τῆς μεταφορᾶς τοῦ Νεκροῦ τοῦ Βασιλέως δὲν ἀνήκει εἰς τὴν Κυβέρνησιν οὔτε ἀπόκειται εἰς τὴν χήραν Βασίλισσαν Σοφίαν ἢ μέρεινα ὑποβολῇ αἰτήσεως σχετικῶς πρὸς τὴν μεταφορὰν. Συγκεκριμένως ἡ «Νέα Ἡμέρα» ὑπεστήριξε τὴν συγκρότησιν παλλαϊκῆς Ἐπιτροπῆς. ἥτις νὰ διεξαγάγῃ διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Βασιλίσσης Σοφίας καὶ νὰ ἐπιμεληθῇ τὸ ὅλον ζήτημα. Ἡ «Καθημερινὴ» σχολιάζουσα τὰς πρωτοβουρίας δηλώσεις καὶ τὴν βενιζελικὴν ἐν προκειμένῳ δοξολογίαν, ἐχαρακτήρισεν ὡς αὐθάδειαν τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ὑψηλόφρονα τοῦ Βενιζελικοῦ τύπου συγκατάβασιν τὸ ὅτι ἀνέχονται τὴν κυβερνητικὴν ἀπόφασιν ὅπως ἡ ταφή τῆς σοροῦ μὴ ἐμποδισθῇ. Ἡ «Πολιτεία» ἐξ ἄλλου τονίζουσα ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν θὰ ἐπρωτοτύπει θάπτουσα ἕνα νεκρὸν Βασιλέα εἰς τὴν μητέρα γῆν, ἐπάγει τὰ ἑξῆς:

«Ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις Παγκάλου κατενόησε τὴν ἀπλὴν ὅσῃ καὶ περιπλοκωτάτην Ἑλληνικὴν πραγματικότητα, καὶ μετὰ τὸλμης ἀλλὰ καὶ ἐπιβολῆς ἐπὶ τῶν δύο ἐλληνικῶν κόσμων κατώρθωσε νὰ μεταφέρῃ τὴν σορὸν τοῦ Κωνσταντίνου καὶ νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ ἔδαρον τοῦ Κωνσταντίνου καὶ νὰ ἀποκαταστάσῃ τῶν τουφεκισθέντων Ἐξ ἄνδρων τοῦ ἀντιπάλου πολιτικοῦ στρατοπέδου εἰς στιγμὰς τραγικῆς ἐθνικῆς συγκύσεως, τὸ μέγα βήμα θὰ ἔχη ἐπιτελεσθῇ, ὁ λαὸς θὰ ἔχη ἀδελφωθῇ, ἡ Ἑλλὰς ἀνευ κλονισμῶν καὶ διαιρέσεων, ἡνωμένη καὶ ἰσχυρὰ, θὰ ἔχη εἰσελθῇ εἰς νέαν ἐθνικὴν περίοδον, τὴν περίοδον ἐκείνην, ἥτις μετὰ τὴν πολεμικὴν τραγωδίαν τῶν δέκα τελευταίων ἐτῶν, θὰ ὑψώσῃ πάλιν ἐνώπιόν της ἱστορίας, φώτεινδον καὶ εὐγενὲς τὸ ἄνθος τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐλληνικῆς ἰδιοφυΐας.»

Τὸ «Σχολιπ» εἰς μακρὸν ἄρθρον ἐν ᾧ περιλαμβάνονται ὅλαι αἱ ἐκτεθείσαι ἀπόψεις ἐτόνισεν ἐν τῷ ἐπιλόγῳ του, ὅτι ἡ μεταφορὰ καὶ ἡ ταφή μετὰ τῶν εἰς τὸν ἐνδοξον Ἑλλήνα Βασιλέα ἀνημυσῶν τιμῶν ἀνήκει εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ λατρεψάντος Αὐτοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅστις ἐν καιρῷ καὶ δταν θὰ ἔχη πλήρως ἀποκατεστημένους τὰς ἐλευθερίας αὐτοῦ, θὰ μεταφέρει διὰ ν' ἀποθέσῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἑλληνικῆς γῆς τὴν σωρὸν τοῦ Βασιλέως.

Ἡ περὶ τὸ ζήτημα τούτο ἀνακινήθεισα

χοσών προς αυτήν. Ἐλπίζεται ὅτι ἡ Ἀμερικανικὴ Κυβέρνησις θὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀδυναμίαν τῆς Ἑλλάδος ὅπως καταβάλῃ τὰ πρὸς τὴν Ἀμερικὴν χρέη λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς καταστροφῆς ὑπὸ τῆς ὁποίας εὗρισκεται.

Ἡ Ἀμερικανικὴ Κυβέρνησις ἐν τῇ διακοινώσει αὐτῆς ζητεῖ ὅπως τὰ χρέη τῆς Ἑλλάδος μετατραπῶσιν εἰς μακροπρόθεσμα δάνεια.

* *

Ἡ συναλλαγματικὴ κίνησις τῆς ἐβδομάδος ἀπέδειξε σταθερότητα καὶ νέας ὑψωτικὰς τάσεις τῶν τιμῶν τοῦ συναλλάγματος.

Ἡ κίνησις τῶν τιμῶν τῶν ἀξιῶν, παρὰ τὴν θερμὴν συνήθη χαλάρωσιν τῶν πρᾶξεων, ὑπῆρξεν ἐπίσης σταθερά, προβλέπεται δὲ εἶναι σταθερωτέρα ἅμα τῇ ἐπαναλήψει τῶν κανονικῶν ἐργασιῶν τοῦ Χρηματιστηρίου, αἵτινες ἀναμένονται διὰ τὸ δεύτερον δεκαπενθήμερον τοῦ Σεπτεμβρίου.

* *

Ἡ Κυβέρνησις ἤρξατο προβαίνουσα εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῶν Ἑλληνικῶν Ἐταιρειῶν εἰς αἰς θὰ ἀνατεθῇ ἡ κατασκευὴ ὁδῶν καὶ ὁδοστρωμάτων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πρὸς τοῦτο δανείου τῶν 100 ἑκατομμυρίων.

Ἐπίσης συνεχίζονται αἱ διαπραγματεύσεις μετὰ ξένων ἐταιρειῶν διὰ τὴν ἀνάληψιν κατασκευῆς διωφύων τεχνικῶν ἔργων, ἐν οἷς ἡ ἐν Νεῇ Ἑλλάδι ἀποξήρανσις ἐλῶν, καὶ ἡ κατασκευὴ Σιδηροδρόμων καὶ ὁ ἠλεκτροφωτισμὸς καὶ ἡ ἠλεκτροκίνησις τῆς πρωτευούσης.

Τ.

ΑΙ ΠΡΟΤΑΕΙΣ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΥ

Μετὰ τὴν ὑποβολὴν ὑπομνήματός ἐκ μέρους τοῦ Ἑλληνοαγγλικοῦ Ὁμίλου δι' οὗ ἀνηροῦντο μία πρὸς μίαν αἱ ἀνακρίβειαι τῆς ἐκθέσεως τοῦ Συμβουλίου τοῦ ὑπουργείου Συγκοινωνίας, ἡ Κυβέρνησις ἀποβλέπουσα εἰς τὸν τεταταισμένον τοῦ ζητήματος, κατήγαγε νέαν ἐπιτροπὴν εἰς ἣν μετέχουν ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἐπιμελητηρίου, τοῦ Βιομηχανικοῦ κόσμου, τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου καὶ πληρεξούσιοι. Ἐνῶ δε αἱ

προτάσεις περὶ ἠλεκτροφωτισμοῦ κεῖνται ὑπὸ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου ὑπουργείου Συγκοινωνίας ἀποβλέποντα εἰς τὴν ἀναίρεσιν τῶν δικαίων καὶ ἀδιασείστου λογικῆς παρατηρήσεων τοῦ Ἀγγλοελληνικοῦ Συνδικάτου, προσέβησαν εἰς τὴν δημοσίευσιν ἀπαντητικῆς ἐκθέσεως ἣτις ὅμως οὐδὲν νέον στοιχεῖον ἐνεφάνισεν ὥστε νὰ κλονισθῶν τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Ὁμίλου.

Σχετικῶς πρὸς τὴν ἐκθεσιν ταύτην τὸ Συνδικάτον τῶν Ἑλληνικῶν Τραπεζῶν καὶ ἡ Power and Traction Finance Co ἐξέδωκε τὸ κάτωθι ἀνακρινόμενον:

«Τὸ Συνδικάτον τῶν Ἑλληνικῶν Τραπεζῶν καὶ ἡ Power and Traction Finance Co ἔλαβον γνῶσιν ἐκθέσεως δημοσιευθείσης εἰς τινὰς τῶν ἐφημερίδων ἀναφερομένης εἰς τὰς προτάσεις τοῦ Ἀγγλοελληνικοῦ Ὁμίλου περὶ ἠλεκτρισμοῦ καὶ μεταφορῶν.

Ἡ ἐκθεσις αὕτη φαίνεται ὅτι ἀποτελεῖ ἀπάντησιν τοῦ Συμβουλίου τῶν Σιδηροδρόμων εἰς τὴν κριτικὴν τὴν ἀσκηθεῖσαν παρὰ τοῦ Ἀγγλοελληνικοῦ Ὁμίλου ἐπὶ τῆς ἀρχικῆς γνωμοδοτήσεως τοῦ Συμβουλίου τούτου τῆς ἀφορμῆς εἰς τὰς προτάσεις τοῦ Ὁμίλου. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ Κυβέρνησις συνέστηεν εἰδικὴν καὶ ἀνεξάρτητον ἐπιτροπὴν ὅπως ἐξετάσῃ τὰς προτάσεις ταύτας. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη θὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν πάντα τὰ σχετικὰ στοιχεῖα καὶ ἔγγραφα συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς νῦν δημοσιευθείσης ἐκθέσεως τοῦ Συμβουλίου.

Ὁ Ἀγγλοελληνικὸς Ὁμιλος ἀποδέχεται μετ' ἐμπιστοσύνης τὴν κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης καὶ τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν προτάσεων αὐτοῦ, αἱ θὰ ἔχῃ τὴν τιμὴν νὰ ἐξηγήσῃ ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς, δὲν ἔχει δὲ οὐδεμίαν ἀπολύτως πρόθεσιν νὰ ἐξακολουθήσῃ περαιτέρω τὴν συζήτησιν μετὰ τοῦ Συμβουλίου τῶν Σιδηροδρόμων εἴτε ἐν τῷ τύπῳ εἴτε ἄλλως. Τὸ μόνον ὅπερ δύναται νὰ τονισθῇ εἶνε ὅτι οὐδὲν ἐκ τῶν ἀναφερομένων ἐν τῇ ἐκθεσὶ ταύτῃ ἴσχυον ὅπως τετοποιήσῃ τὴν γνώμην, ἥτις ὁ Ὁμιλος δημοσίᾳ ἐξέφρασε περὶ τῆς ἀρχικῆς γνωμοδοτήσεως τοῦ Συμβουλίου».

ΑΠΟ ΤΟ ΕΝΔΟΞΟΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΑΥΤΟΓΡΑΦΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

[ΠΩΣ ΑΦΗΓΕΙΤΑΙ Ο ΕΝΔΟΞΟΣ ΣΤΡΑΤΗΛΑΤΗΣ ΤΟΥΣ

ΘΡΙΑΜΒΕΥΤΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ]

Α'.

ΟΙ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

Ἡ «ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ» ἀποβλέπουσα εἰς τὴν περιόσιν ὅλων τῶν κεμένων τῆς προσφάτου ἡμῶν ἐθνικῆς ἱστορίας, ἱκανοποιούσα δὲ καὶ τὴν δι' ἀπειραριθμῶν ἐπιστολῶν ἐκδηλωθεῖσαν ἐπιθυμίαν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς, ἀρχεται ἀπὸ τοῦ παρόντος τεύχους δημοσιεύουσα in extenso τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ δαφνοστεφοῦς Ἀρχιστρατήγου τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, μετὰ τῆς ἐξαδέλφης του περιγικπίσης Πάσλας Ὁλοτάιν-Σάξ-Βέιμαρ.

Ἡ εἰρημένη ἀλληλογραφία διατηροῦσα τὸν ἀπείριστον φιλικὸν χαρακτῆρα, ρίπτει πλούσιον φῶς τόσο ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῶν δύο λυτρωτικῶν πολέμων, ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς ψυχικῆς ἰδιοσυστάσις καὶ τοῦ εἰλικρινοῦς καὶ ἀρενωποῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀλῆστου μνήμης Ἑλλήνος Ἡγεμόνος.

[Ἀπὸ τὸν πρόλογον τοῦ βιβλίου τῆς ἐξαδέλφης τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου περιγικπίσης Πάσλας Ὁλοτάιν-Σάξ-Βέιμαρ]:

«Εἰς μίαν μικρὰν τῆς Νεαπόλεως ἐκκλησίαν, μετὰ εἰς τὴν ὑγρασίαν καὶ τὴν σιγὴν, κεῖται ἀταφος εἰς ἡγεμόνα. Καὶ ὅμως ἡ Εἰμαρμένη δὲν θὰ ἐπέσει νὰ ἐξακολουθῇ νὰ περιφύγῃ διὰ σκιῶν τὴν γενναιοφυλίαν καὶ τὸν πατριωτισμὸν ἐνὸς Βασιλέως, τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ Νίκη εἶχεν ἀνυψώσει δαφνοστεφῇ. Ἡ Ἑλλὰς ἐδώκε τὸ πνεῦμα τῆς εἰς ὅλον τὸν ἀρχαῖον κόσμον καὶ δὲν θὰ ἔχῃ τόσο, ὅσον χρειάζεται διὰ ν' ἀκούσῃ τὴν φωνὴν τοῦ Μεγάλου Ἐκλιπόντος, ζητούντος μίαν σκέψιν, ἕνα τάφον, ἕνα τύμβον καὶ τὴν εἰρήνην, τὴν ὁποίαν δὲν ἔσχεν ἐν τῇ ζωῇ Του;

«Κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς, καθ' ἃς ἡ πεί-

σμων φιλοδοξία τοῦ Βενιζέλου παρασκευάζει τὴν καθύδρυσιν τῆς Δημοκρατίας, αἰσθάνομαι τὸ χρέος ν' ἀνεγείρω μετὰ τοῦ βαθυτέρου σεβασμοῦ τὸ μελανὸν κάλυμμα τοῦ φερέτρου Του διὰ νὰ παρουσιάσω τὴν πλήρη πόνου μεγάλῃ Του μορφήν.

«Εἰς τὸν ὅλον τοῦ θανάτου ἀκτινοβολοῦν λαμπρότεροι οἱ ἀδυμαντες τῆς ψυχῆς καὶ αἱ γραμμαὶ τοῦ χαρακτῆρος ἀναδεικνύονται, ὥσαν νὰ ἔχουν ἀναπλασθῇ ἰσχυρότεροι καὶ φωτεινότεροι.

«Πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, ὅστις διαρκούντος τοῦ πολέμου ἔδωκε δείγματα ὑψίστου πνεύματος αὐτοθυσίας, παραμείνας πιστὸς εἰς τὸν Ἡγεμόνα του, εἰς τὸν ὑγιᾶ λαόν, τὸν ἀδιάφθορον τῶν Νήσων καὶ τῶν κάμπων εἶθε νὰ φθάσῃ ἡ φωνὴ Ἐκείνου, ὅστις ἐξόριστος ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς Εἰμαρμένης.]

«Εἶναι μία ἀληθινὴ σταυροφορία τῶν Βαλκανικῶν λαῶν».

13 Ὀκτωβρίου 1912

Φίλη μου.

Προσεπάθησα χθὲς νὰ σοῦ γράψω μέσα εἰς τὸ τραῖνο, ἀλλ' ἦτο ἀδύνατον (θὰ τὸ ἐννοήσῃς ἂν προσέξῃς τῆς πρώτης γραμμῆς τῆς ἐπιστολῆς) τόσο πολὺ ἐκουνοῦσε τὸ τραῖνο. Νά με, λοιπὸν, εἰς τὴν Λάρισσαν, εἰς ἀπόστασιν δεκαπέντε χιλιόμετρων ἀπὸ τὰ σύνορα. Εὐρίσκομαι σ' ἕνα λεκανοπέδιον, περιτριγυρισμένο ἀπὸ βουνὰ ποὺ ἀποτελοῦν τὸ φράγμα ποῦ μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὴν Τουρκίαν καὶ ποῦ, ἂν θέλῃ ὁ Θεὸς, θὰ περάσωμεν εἰς τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος. Γιατὶ ἐφθάσαμεν σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο: Τὰ γεγονότα ἐπεσπένθησαν κατὰ τέτοιον τρόπον, ὥστε ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν πιστεύει ὅτι τὴν Παρασκευὴν θ' ἀρχίσουν αἱ ἐκδροπραξίαι.

Σου έγγραφα προχθές, και όμως έχω τόσα πράγματα να σου διηγηθώ και πάλιν.

Ο υιός μου ήλθε το απόγευμα της Παρασκευής, αλλ' επειδή δεν υπάρχουν πλέον τραίνα απ' ευθείας, λόγω των στρατιωτικών μεταφορών, χρειάσθη εν νέα ώρα από τας Πάτρας. Δεν ήμπορεσε να έλθη εδώ μαζί μου, διότι έπρεπε να κάμνη την νέαν ορισθείσαν από χακί στολήν έκστρατείας. Έφυγα από τας Αθήνας το Σάββατον το πρωί εις τας 8. Είς τους δρόμους ήταν πολὺς κόσμος και γύρω από τον σταθμόν για να με ιδούν να περνῶ.

Είς τον σταθμόν ήλθεν ὅλη ἡ οἰκογένειά μου, ὁ Βασιλεὺς, οἱ ἀδελφοί μου, ἡ κοινιάδες μου, ὅλοι οἱ Ὑπουργοί, οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Γαλλικῆς στρατιωτικῆς Ἀποστολῆς και καμιὰ πενήντα ἀξιωματικοὶ τοῦ Ἐπιτελείου μου. Ὁ Βασιλεὺς ἔκλαιε, πρᾶγμα ποὺ με συγκίνησε πολὺ και ἀκόμη με συγκινεῖ δια τὸ συλλογίζομαι. Ἡ μητέρα μου θὰ λυπῆται διότι δὲν ἦτο ἐδῶ τὴν στιγμὴν ποὺ ὅλοι οἱ υἱοὶ τῆς κι' ἑνας ἔγγονός της ἔφευγαν για τὸν πόλεμον. Ἀλλὰ τὰ γεγονότα ἐπεσπύσθησαν τόσον, ὥστε δὲν εἶχεν τὸν καιρὸν νὰ ἔλθῃ. Θὰ φθάσῃ μόνη τὴν Παρασκευὴν ἀπὸ τὴν Ρωσίαν, ὅπου εἶχε ὑπάρχει κοντὰ εἰς τὸν ἀδελφόν της ἀσθενοῦντα.

Πόσον μοῦ ἐστοίχισε ποὺ ἄφησα τὰ μικρὰ τὰ παιδιά μου! Ὁ Θεὸς ἔρει ἀνὰ τὰ ξαναῖδῶ: Ἐχρειάσθη 13 ὥρες για νὰ διασχίσω ἀπόστασιν 300 χιλιομέτρων περίπου. Ὅλη ἡ γραμμὴ, αἱ γέφυραι, αἱ σήραγγες φρουροῦνται ἀπὸ τοὺς Ἐθνοφρουροὺς, ἀπὸ γηραλέους ποὺ ὑπερέτησαν πρὸ 26 ἢ 27 ἐτῶν, περιέργους τὴν ὄψιν, χωρὶς στολὴν, ὥπλισμένους μόνον με ἓνα τυφέκι και μίαν λόγχην και με ἓνα φυσεκλίκι ἀντὶ ζώνης.

Ὅσον ἐπληρώσαμεν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Θεσσαλίας, τόσον περισσότερα συνηγεύσαμεν στρατεύματα και μεγαλειέραν κίνησιν. Εἰς τοὺς σταθμοὺς, λαὸς και στρατιῶται μ' ἐπευφημοῦσαν, πρὸ πάντων ὅταν ἔσκυβα ἀπὸ τὴν θυρίδα ἢ ὅταν ἐκατέβαινα εἰς τοὺς σταθμούς. Βλέπετε, ὑπάρχει ἐνθουσιασμός, ἀφοῦ διαρκεῖ τὸ τραῖνο περὶ διὰ μέσου μεγαλοπρεπῶν τοπίων, κάποτε δὲ τὸ ἔδαφος εἶναι ἐξαιρετικὰ δυσκόλον. Μοῦ φαίνεται ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν γραμμὴν ὑπάρχουν περισσότερα τεχνικὰ ἔργα παρὰ εἰς τὸν Ἅγιον Γο-

θάρδον—ἐννοεῖται ἐξαιρέσει τῶν τοῦννελ.

Έφθασα ἐδῶ περὶ τὰς ἑννέα και εἶχεν ἤδη νυκτώσει για καλὰ. Εἰς τὸν σταθμόν μεγάλη ὑποδοχή. Ὅλοι οἱ ἀξιωματικοί, αἱ πολιτικαὶ ἀρχαί, ὁ κλήρος και ἓνας λόχος 250 ἀνδρῶν διὰ τὰς τιμὰς. Ἐνας ῥέρος παπᾶς, σχεδὸν τρελλὸς ἀπὸ ἐνθουσιασμόν, ἔκρα τοῦσε ἓνα ἄριοκέρι ἀναμμένο και ἔψαλλε τὰς ἐξήτων, ἀντὶ νὰ τὰ φωνάζῃ. Ἐπῆγα κατ' εἰθεῖαν εἰς τὸ στρατηγεῖον μου. Ἐκεῖ ἐγκατασταθῆ εἰς ἀπόστασιν πέντε χιλιόμετρων περίπου ἀπὸ τὴν πόλιν μέσα εἰς μίαν γεωργικὴν σχολὴν ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ μερικὰ κτίρια, ὅπου κατοικοῦμεν με 22 ἀξιωματικούς, πολλοὺς στρατιώτας, ἄλογα, αὐτοκίνητα κλπ. Τὸ κατάλυμά μου εἶνε ἀπίστευτον. Ἐχω δύο δωμάτια εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα ἐνδὸς οἰκίσκου, ὅπου δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀπλῶς, ἓνα τραπέζι, αὐτὰ εἶνε ὅλα.

Οὔτε ἓνα μικρὸ χαλὶ και τόση ἀκαθαρσία μέσα στὰ δωμάτια, ὅση και ἔξω. Δὲν ξέρει κανεὶς ποὺ νὰ πατήσῃ. Εἶνε ἀηδία! Εὐτυχῶς αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὁ ρεμάρκης μοῦ στέλλει δύο τάπητας. Ἐχω μαζύ μου ἓνα μπάνιο ἀπὸ καουτσούκ και ἓνα κρεβάτι ἐκστρατείας, ὥστε καλὰ—κακα, θὰ ἐξοικονομηθῶ. Ἐχω ἀκόμη κι' ἓναν παραμάγειρον ὁποῖος μαγειρεῖ, για ὅλους μας, διότι κάμνομεν συσσίτιον με τοὺς ἀξιωματικούς και ὁ καθεὶς καταβάλλει τὸ μερίδιόν του ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ του.

Πρὸ ὀλίγον ἐπρογενέμεθα μαζύ των. Δὲν ἦτο καθόλου κακόν. Ὅταν εἶναι κανεὶς στρατιωτικὸς περὶ καλὰ με τὴν συντροφιά των συναδέλφων. Ὁ συγχρονισμός αὐτὸς ἀναπτύσσει τὸ στρατιωτικὸν αἶσθημα και εἶνε καλὸν νὰ συντροφίουν οἱ κατώτεροι με τοὺς ἀνωτέρους. Μαθαίνουν και ἀγωγὴν και πειθαρχίαν, ἰδίως μαζὶ μου.

Δὲν πιστεύω, ὅτι θὰ συναντήσωμεν μεγάλας δυσκολίας εἰς αὐτὸ τὸ μέτωπον, ζταν θὰ ἀρχίσῃ ὁ πόλεμος. Κατὰ τὰς πληροφορίας μου, φαίνεται ὅτι οἱ Τούρκοι στέλλουν τὰς περισσότερας τῶν δυνάμεις ἐναντίον των Βουλγάρων, οἱ ὅποιοι εἶνε δι' αὐτοὺς ὁ πολυαριθμότερος και ὁ μᾶλλον ἐπικίνδυνος ἐχθρός. Δὲν θέλω νὰ περιμένω πολὺ και ἐπιθυμῶ νὰ τοὺς κυπῆσω ἐξ ἀπροόπτου.

Οἱ Τούρκοι ἐπιδιώκουν νὰ κυπῆσουν ἓναν ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους των, τὸν πλέον ἐπικίνδυνον με ὅλας τῶν τὰς δυνάμεις διὰ νὰ στραφῶν κατόπιν ἐναντίον μας, ἐλπίζω όμως ὅτι τὸ σχέδιόν των δὲν θὰ ἐπιτύχῃ διό-

τι και ἀν' ἀκόμη νικήσουν τοὺς Βουλγάρους τὸ ὅποιον φαίνεται πολὺ ὀλίγον πιθανόν, δὲν θὰ ἔχουν τὸν καιρὸν νὰ τοὺς καταδιώξουν και ἀν' τοὺς ἀφήσουν διὰ νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον μας, οἱ Βούλγαροι θὰ τοὺς παρακολουθήσουν, ἐπιτιθέμενοι ἐναντίον των ἐν τῶν νῶτων. Γενικῶς ἡ κατάστασις μοῦ φαίνεται εὐνοϊκὴ διὰ τοὺς βολκανικοὺς συμμάχους. Εἶνε μία ἀληθινὴ σταυροαορία ὅλων των χριστιανικῶν λαῶν τῆς Βαλκανικῆς κατὰ των ἀπίστων.

Τὸ ἄλλο ποὺ ἀγόρασα ἀπὸ τὴν κοινιάδα μου ἔφθασεν ἀπὸ τὰς Αθήνας σήμερον τὸ πρωὶ και πρέπει νὰ τὸ ἀφίσω νὰ ἀναπαυθῇ δύο ἡμέρας διότι εἶνε καταμουδιασμένο ἀφοῦ ἐταξείδευσε πέντε ἡμέρας ὄρθιο μέσα σ' ἓνα βαζόνι. Ἐδῶ ἔχουμε φορερὴ δουλειὰ και μᾶς λείπουν προπάντων μεγαλόσωμα ἄλογα ἔλξεως για τὸ πυροβολικόν, τοῦ ἑποίου τὰ βλητοφόρα εἶνε βαρύντα. Αὐτὰ τὰ ἄλογα εἶνε σπάνια και πολὺ δύσκολα μπορεῖ νὰ τὰ προμηθευθῇ κανεὶς.

Ἐχω ὑπὸ τὰς διατάγας μου ἐπὶ μεράρχους, διότι ὁ ὁργανισμός μας εἶνε κατὰ μεραρχίας κατὰ τὸ σύστημα των Ἰαπώνων. Ὡμίλησα τόσον πολὺ, ὥστε ἐξηράνθη ὁ λάρογξ μου. Ἐφυγα ἀπὸ τὰς Αθήνας με θανμάσιον καλοκαιρινὸν καιρὸν και εὐρῆκα ἐδῶ κρύο και ὀθρανὸν συντεταγμένον και κατηγῆ. Φοβοῦμαι ὅτι θὰ ἔχωμεν γρήγορα χειμῶνα—πρόβλεψις ὅχι και τόσον εὐχάριστος διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις μας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1912

Δάρισα, 15 Ὀκτωβρίου 1912

Ἀγαπητὴ Πάολα,

Χθὲς δὲν ἔλαβα οὔτε μιὰς στιγμῆς καιρὸν για νὰ σοῦ γράψω. Ἐβγήκα στὰς 8 τὸ πρωὶ με αὐτοκίνητον για νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν μεραρχίαν, τοῦ ἀκρῶν δεξιῶν μας. Μόλις ἐκάθησα νὰ σοῦ γράψω φθάνουν δύο ἀξιωματικοὶ νὰ με διακόψουν. Εἶναι τώρα μεσημέρι και σημείωσε ὅτι ἀπὸ τὸ πρωὶ, τὰς ἑννέα, περὶ ἀπὸ γραφεῖον εἰς γραφεῖον δι' ὑπηρεσίαν. Οὔτε μιὰς ὥρας ἐλευθερίαν δὲν μπορῶ νὰ ἔχω.

Ὁ δρόμος ἦτο πολὺ κακὸς και εἶνε κοίμα, διότι καθὼς εἶνε εὐθύτατος θὰ ἤμπορούσε κανεὶς ν' ἀναπιύξῃ ταχύτητα, ἐνῶ τώρα ἐκάμαμεν 16 χιλιόμετρα εἰς τριάντα λεπτά!

Συνήντησα ἓνα ἀπόσπασμα ἐθνοφρουρῶν, ποὺ ἐβάδιζεν ἐν ἀταξίᾳ και ἐταμάτησα για νὰ κάμω οὐσιωρὰ παρατηρήσεις εἰς τὸν ἐπὶ κεφαλῆς ὑπαξιωματικόν.

Ἐχω τὴν γνώμην ὅτι εἰς τὴν ἀρχὴν πρέπει νὰ εἴμεθα αὐστηροί. Αὐτὸ κάμνει τοὺς στρατιώτας νὰ σκεφθοῦν και διατηροῦν ὅτι εἶμαι ἀποφασισμένος νὰ διατηρήσω με ὅλα τὰ μέσα, ἡμέρα ἢ αὐστηρὰ, σιδηρᾶν πειθαρχίαν, τότε μπορεῖ κανεὶς νὰ φαίνεται και καλός.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ εἰσελθῶμεν γρήγορα εἰς τὸ Τουρκικὸν ἔδαφος και ἀν' δὲν ἔχωμεν πειθαρχίαν, μπορεῖς νὰ φαντασθῇς τί εἶναι δυνατόν νὰ συμβῇ ὅσον ἀφορᾷ καταστροφὰς, λεηλασίας κλπ.

Ἐκακομεταχειρίσθη ἔως τώρα τρεῖς συνταγματάρχες διότι παρημέλουν τὸ καθήκον των και εἶπα εἰς αὐτοὺς ὅτι ἀν' συμβῇ τίποτε ἀκόμη ποὺ νὰ με δυσχερεστήσῃ, θὰ τοὺς στείλω πίσω στὰς Αθήνας, πρᾶγμα τὸ ὅποιον θὰ τοὺς ἀτίμαζε ἐφ' ὅρου ζωῆς. Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε εὐχάριστον. Ὁ στρατὸς φέρεται καλύτερα και οἱ ἀξιωματικοὶ εἶναι προσεκτικώτεροι.

Εὐρῆκα τὴν Μεραρχίαν καλύτερα ὀργανωμένην και ἔβαλα νὰ μοῦ ἐξηγήσουν τὸν χειρισμὸν των νέων πολυβόλων, τὰ ὅποια μόλις μᾶς ἔφθασαν και τὰ ὅποια δὲν εἶχα ἰδῇ ἀκόμη.

Οἱ στρατιῶται μ' ἐπαινοῦσαν παντοῦ. Αὐτὸς ἀποδεικνύει ὅτι μ' ὅλην τὴν μεγάλην μου αὐστηρότητα δὲν ἔγινε ἀκόμη ἀντιδημοτικός.

Ἀπ' ἐκεῖ ἔπῃγα με τὸ αὐτοκίνητον δέκα χιλιόμετρα διὰ μέσου πεδιάδος και κατόπιν μ' ἓνα μικρὸ καρότσάκι εἰς τὰ σύνορα διὰ νὰ ἴδω τρεῖς ὀρενὰς πυροβολαρχίας και ἓνα τάγμα εὐζώνων. Ἐπέστρεψα κατόπιν ἀπὸ ἄλλον δρόμον.

Καθ' ὁδὸν ἐσταμάτησα και πάλιν για νὰ παρατηρήσω ἓνα πυροβολεῖον ὠχυρωμένον εἰς τὴν πεδιάδα, με χαρακώματα ἀμύνης και ὑπογείους κρύπτας διὰ τὰ βλήματα.

Μετά τὸ ἀπόγευμα ἔπῃγα με τὸ αὐτοκίνητον, και ἐπεθεώρησα δύο μεραρχίας ἀριστερώτερα, πρὸς τὸ κέντρον και μίαν γέφυραν ἐπὶ βασιλίων ποὺ κατεσκευάσε τὸ μηχανικόν μας εἰς τὸν ποταμόν, ὁ ὅποιος εἶνε ἐμπρὸς εἰς τὸ στρατόπεδόν μας.

Μοῦ εἶπαν νὰ μὴ περάσω ἀπ' ἐκεῖ, διότι οἱ Τούρκοι δὲν σκοτίζονται καθόλου ἀν' ἐκηρύχθη ὁ πόλεμος ἢ ὄχι, και ὅτι ἀν' ἔβλεπαν νὰ περνοῦν αὐτοκίνητα με τὰς μικρὰς σημαίας των κυματιζούσας ἤμπορούσαν νὰ πυροβολήσουν και νὰ μᾶς κυπῆσουν.

Πέντε χιλιόμετρα πρὶν φθάσωμεν εἰς τὸ στρατόπεδον μᾶς ἔσπασε ἓνα λάστιχο και

ἐπειδὴ ἓνα ἄλλο εἶχε σπάσει πρὸ ὀλίγων λεπτῶν δὲν εἶχαμεν ἄλλα πρὸς ἀνταλλαγὴν καὶ ἠναγκάσθημεν νὰ ἐπιστρέψωμεν περὶ ἡ. Ἐκαμα τὰ πέντε χιλιόμετρα εἰς πενήντα λεπτά πρᾶγμα ποὺ ἐκατακοίρασε τὸν ἐπιτελάρχην μου Δαγκλὴν, ὁ ὁποῖος εἶνε κωντὸς καὶ δὲν μοῦ φθάνει οὔτε εἰς τὸν ὄμον. Ἐφθασα κατὰ τὰς ἐπτάμισυ καὶ μόλις ἔλαβα καιρὸν νὰ κάμω ὀλίγην γυμναστικὴν πρὸ τοῦ γεύματος.

Μόλις ἐτελειώσαμεν τὸ γεῦμα, χωρὶς νὰ σταθῶ, ἐπὶ νὰ πρὸς ὑπογραφὴν διαφόρων χαρτιῶν καὶ μετὰ ταῦτα συνειργάσθημεν μετὰ τὸν Ἐπιτελάρχην καὶ τὸν ὑπαρχηγὸν τοῦ Ἐπιτελείου μου ἐπὶ τοῦ γενικοῦ σχεδίου τῶν ἐπιχειρήσεων μας.

Αὐτὸ διήρκεσεν ἕως τὰ μεσάνυχτα καὶ ὅταν ἐπῆγα εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἐδιάβασα ἀκόμη μερικὰς ἐφημερίδας. Βλέπεις πόση δουλειὰ εἶχα χθές!

Καθὼς λέγει κάποιον τηλεγράφημα ποὺ μοῦ ἐστάλη ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον, πιστεύεται ὅτι αἱ ἐχθροπραξίαι θ' ἀρχίσουν τὴν Πέμπτην ἀντὶ τῆς Παρασκευῆς. Τὴν περασμένην Κυριακὴν ἐπεδόθη εἰς τὴν Τουρκίαν ἡ ταυτόχροτος νύκτα τῶν τεσσάρων Κρατῶν. Σήμερον θὰ στείλωμεν ἐν τηλεγράφῳ, τὸ ὅποιον φυσικὰ, δὲν θὰ δεχθῇ καὶ τοιοῦτο-τρόπως θὰ ἔχωμεν τὸν πόλεμον, ὡς λογικὴν καὶ μοιραίαν συνέπειαν.

Εἰς τὸ Μαυροβούνιον τὰ πράγματα φαίνεται, ὅτι πηγαίνουν ἕως τώρα καλὰ καὶ γενικῶς μοῦ φαίνεται ὅτι ἡ Τουρκία ἀρμενίζει εἰς κακὰ νερά.

Μὰς τηλεγραφοῦν ἐκ Κων)πόλεως ὅτι οἱ Τούρκοι ἔχουν σκοπὸν νὰ ἀποσυρθῶν καὶ νὰ μὴ δώσουν μάχην παρὰ ἔξω ἀπὸ τὴν πρωτεύουσάν των, εἰς ὀχυρωμένην γραμμὴν

τὴν ὁποίαν ἔχουν παρασκευάσει πρὸ πολλοῦ καὶ δι' θ' ἀναμείνουν ἐκεῖ τὰς ἐνισχύσεις των ἀπὸ τὴν Μικράν Ἀσίαν.

Δὲν μοῦ φαίνεται καλὸν στρατηγικὸν σχέδιον νὰ ἐγκαταλείψῃ κανεὶς ἓνα τετάστιον μέρος τῆς Χώρας του εἰς τὸν ἐχθρόν. Ἄν τὸ κάμουν, δὲν θ' ἀπέμεναν πλέον μεγάλα πράγματα ἀπὸ τὴν Τουρκίαν. Ἐκείνο ποὺ μὲ διασκεδάει εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν ἱστορίαν εἶναι ἡ κατάληξις τῶν Μ. Δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι τὰ ἔχουν ἐντελῶς χαμένα καὶ δὲν γνωρίζουν πῶς νὰ σταματήσουν τὴν σφαῖραν ἢ ὁποῖα, ἀπὸ σφάλμα των, ἤρρισε νὰ κυλᾷ.

Ἀναζητοῦν ἀλλὰ δὲν θὰ εὕρουν. Καὶ κατὰ τὴν γνώμην μου, ὁ μόνος τρόπος διὰ ν' ἀποφευχθῇ ὁ πόλεμος θὰ ἦτο νὰ ἀσκήσουν τόσον δραστηρίαν πίεσιν κατὰ τῆς Τουρκίας ὥστε νὰ τὴν πειθαναγκάσουν νὰ δεχθῇ εἰς τὴν Μακεδονίαν τὰς μεταρρυθμίσεις ποὺ ζητοῦμεν καὶ τότε, ἂν ἡμεῖς ἐπιμείνωμεν νὰ κάμωμεν πόλεμον, θὰ εὐρισκώμεθα ἐν ἀπολύτῳ ἀδίκῳ καί, ἠθικῶς, θὰ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι ν' ἀποστρατευθῶμεν. Ἄλλ' αἱ Δυνάμεις εὐρίσκοντο ἐν ἀδυναμίᾳ διὰ νὰ λάβουν μίαν ἀπόφασιν, διότι δὲν κατορθώνουν νὰ συμφωνήσουν μεταξὺ των λόγῳ τῶν διαφόρων ἐμπορικῶν συμφερόντων, τὰ ὁποῖα τὰς καθιστοῦν ἐχθρικὰς πρὸς ἀλλήλας.

Ἐδνυχῶς δι' ἡμᾶς, φαίνεται ὅτι διεκόπησαν αἱ μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Τουρκίας διαπραγματεύσεις διὰ τὴν εἰρήνην καὶ ἂν οἱ Ἰταλοί, ὅπως λέγουν, ἐνεργήσουν ἀπόβασιν εἰς τὰ Δαρδανέλλια, αὐτὸ θ' ἀπορροφήσῃ πρὸς τὰ ἐκεῖ τουρκικὰ στρατεύματα καὶ τόσον ὀλιγώτερα θὰ σταλοῦν ἐναντίον μας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

(Ἡ Συνέχεια εἰς τὸ προσεχές)

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΚΟΥΤΛΟΥΔΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ)

ΕΠΤΑ ΜΗΝΩΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΙΑ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΤΟΣ.—ΑΙ ΠΙΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ—Η ΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ—ΑΙ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΡΕΣΒΕΙΣ.—ΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΟΥ ΣΤΕΜΜΑΤΟΣ

Συνδιάλεξις μετὰ τοῦ Πρέσβεως τῆς Ρωσσίας κ. Δεμίδωφ τὴν 4ην Νοεμβρίου 1913.

Ὁ Πρέσβυς εἶπεν ὅτι ἡ Ἀγγλία ἐπιμένει εἰς τὸ νὰ ληφθῶσιν ἐγγυήσεις ἀσφαλί-
ξουσας τὴν θέσιν τῶν συμμαχικῶν στρατευ-
μάτων ἐν Μακεδονίᾳ. Ἀφοῦ τῷ ἀνέφερον
τὰς πρὸς τὸν κ. Guillemin ὁμιλίας μου,
ἠρώτησα τὸν κ. Δεμίδωφ τίνα λύσιν πρὸς
τοῦτο προτείνει. Ἀπήντησεν ὅτι ἐὰν ἀπε-
σύρομεν τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα ἐκ τῶν
περιοχῶν τῆς Θεσσαλονίκης πρὸς τὰ Βουλ-
γαρικά σύνορα οὕτως ὥστε αἱ κινήσεις τῶν
συμμαχικῶν στρατῶν νὰ ἦνε μᾶλλον ἐλεύθε-
ραι, τοῦτο, φρονεῖ, ἠθέλει ἵσως ἱκανοποιή-
σει τοὺς συμμάχους καὶ τοὺς καθησυχάσει.
Τὸν ἠρώτησα ἐὰν λέγει τοῦτο ἀφ' ἑαυτοῦ ἢ
ἐκ μέρους καὶ τῶν ἄλλων. Ἀπήντησεν ὅτι
τὸ λέγει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅτι φυσικὰ ἔχου-
σι γνῶσιν τοῦτου καὶ οἱ ἄλλοι. Δὲν φρονῶ,
εἶπον, ὅτι δύναμαι ν' ἀσχοληθῶ ἐπὶ τῆς
προτάσεως ταύτης, πρὶν γνωρίσω τοῦλάχισ-
τον ὅτι, ἐν ἡ περιπτώσει ἠθέλωμεν κατα-
λήξει εἰς ποιὰν τινα συνεννόησιν, δὲν ἠθε-
λον αὐτοὶ μᾶς προβληθῇ ἕτεροι ἀξιώσεις
καὶ τότε θὰ ἦτο πλέον κατάδηλος προσπά-
θεια ἀναμίξεως τῶν ξένων εἰς τὰ ἐσωτερικά
τῆς Ἑλλάδος πράγματα τοῦτέστιν ἐκεῖνο τὸ
ὅποιον ὁ Πρέσβυς εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ὁμι-
λίας του ἐδήλωσεν ὅτι δὲν ἐπιδιώκουν οἱ
Σύμμαχοι. Ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Δεμίδωφ
εἰς τὴν παρατήρησίν μου ταύτην δὲν ἦτο
κατηγορηματικὴ, ἦτο μασσημένη. Εἰς δὲ
τὰς διαβεβαιώσεις μου περὶ τῆς εὐλικρινούς
μας ἐπιθυμίας νὰ μείνωμεν ἐν ἀπολύτῳ
οὐδετερότητι, ἀπήντησεν ὅτι ἐκεῖνο τὸ
ὅποιον φοβίξει τοὺς Συμμάχους εἶνε ἡ
προσέγγισις τῶν Γερμανῶν εἰς τὰ σύνορά
μας· φοβοῦνται ὅτι ἐὰν ἀπαξ οὗτοι εὐρεθῶ-
σιν ἐντὸς Ἑλληνικοῦ ἐδάφους θέλουν μᾶς
βιάσει νὰ λάβωμεν μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα
ὑπὲρ αὐτῶν. Ἀπήντησα ὅτι ἄδικοι καὶ
ἀβάσιμοι εἶναι αἱ τοιαῦται ὑπόνοιαι τῶν
ἀφ' οἱ Σύμμαχοι πρὸς τοὺς ὁποίους

καλῶς γνωρίζουν ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς
τρέφει αἰσθήματα πατροπαραδότου εὐ-
γνωμοσύνης, δὲν κατ' ὀρθῶσαν νὰ μᾶς
παρασύρουν εἰς τὸν πόλεμον, πῶς δύ-
ναι νὰ πιστεύσουν ὅτι οἱ Ἀυστρογερ-
μανοὶ θὰ μᾶς πείσουν νὰ στρέψωμεν τὰ
ὄπλα κατὰ ἐθνῶν εὐεργετησάντων τὸν
τόπον τοῦτον; Ἄλλ' οὔτε διὰ τῆς βίας
θὰ ἠδύναντο νὰ πράξωσι τοῦτο, καθ' ὅ-
σον ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τῆς λόγχης συμμα-
χίαι δὲν γίνονται.

Ἀπερχόμενος ὁ Πρέσβυς συνέστησε καὶ
πάλιν τὴν ἐκ τῶν πέριξ τῆς Θεσσαλονίκης
μετακίνησιν τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων
πρὸς τὰ Βουλγαρικά σύνορα ὡς μέτρον
καθησυχαστικὸν τῶν φόβων τῶν Συμ-
μάχων.

Λίαν διαφωτιστικὴ μοὶ ἐφάνη ἡ πρὸς τὰ
βουλγαρικὰ σύνορα κατ' ἐπανάλη-
ψιν συνιστώμενη ὑπ' αὐτοῦ μετατόπισις τῶν
Ἑλληνικῶν στρατευμάτων.

Στέφ. Σκουλούδης

Συνομιλία μετὰ τῆς Α. Ε. τοῦ
κ. Denys Cochin ὑπουργοῦ τοῦ
Κράτους τὴν 4ην Νοεμβρίου
1913, 11.15 π.μ.

Ἀφοῦ τῷ ἐξέφρασα πόσον εὐτυχὴς ἤμην
ὅτι ἔλαχεν εἰς ἐμὲ νὰ ὑποδεχθῶ ἐν Ἀθήναις
καὶ δι' ἐν τῷ οἴκῳ μου τὸν διαπρεπέστατον
δημοφιλέστατον καὶ ἀκλόνητον φίλον τῆς
Ἑλλάδος, ἐξήτησα συγγνώμην διὰ τὴν ἀν-
ταξίαν, ἣτις χθὲς κατὰ τὴν ἀφίξιν του καὶ
κατὰ τὴν ἐξοδόν του ἐκ τοῦ σταθμοῦ ἔλαβε χώ-
ραν ὡς ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ πλήθους
καὶ τῆς ἐπιθυμίας του νὰ ἐκδηλώσῃ πρὸς
αὐτὸν τὴν εὐγνωμοσύνην του κ.τ.λ. Ὁ κ.
Denys Cochin ἀπήντησεν ὅτι τοῦναντίον
ἔμεινε γοητευμένος ἐκ τῆς αὐθορμητοῦ ταύ-
της ἐμποδοχῆς τοῦ πλήθους καὶ τῆς ἐκδηλώ-
σεως τῶν πρὸς αὐτὸν συμπαθειῶν, ἣτις καὶ
εἰς Πάτρας καὶ εἰς Κόρινθον καὶ ἐδῶ καὶ καθ'
ὅλην τὴν γραμμὴν τοῦ σιδηροδρόμου ἔλαβε

χώραν διὰ ζητωκραυγῶν καὶ προσφορᾶς ἀνθέων. Τοιαύτη ὑποδοχή, εἶπεν, μόνον ἐν Ἰρλανδίᾳ τῷ ἐγένετο πρὸ χρόνων, ὅτε μετέβη ἐκεῖ ἐπὶ κεφαλῆς τινος ἐπιτροπῆς, γνωστὰ δ' εἶναι τὰ φιλογαλλικὰ αἰσθήματα τῶν Ἰρλανδῶν. Εἶτα λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τῶν γενομένων αὐτῷ καθ' ὁδὸν ἐρωτήσεων ὑπὸ δημοσιογράφων, μοι εἶπεν ὅτι ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις οὐδεμίαν ἔχει πρόθεσιν νὰ ἐξασκήσῃ πῶς ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ὅπως κάμῃ τι τὸ ὁποῖον δὲν θέλει. Ἐννοεῖ δὲ ὅτι ἡ Ἑλληνικὸς λαὸς εἶναι ἐλεύθερος ν' ἀποφασίσῃ τὰ καθ' ἑαυτὸν, ὅπως ἂν θεωρῇ συμφερότερον ἴδι, μεταβαίνων εἰς Θεσσαλονίκην πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐκεῖ Γαλλικῶν στρατευμάτων ὁ κ. Denys Cochin θὰ ἦτο εὐτυχὴς ἂν κατὰ τὸ ταξίδιον ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ πρὸς ἄσιν πάσης προστριβῆς καὶ ἀντηχητῶν ἐκ μέρους τῶν Συμμάχων διὰ τὰ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, διὰ τὰς διαθέσεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. κατόπιν τῶν περὶ ἀφοπλισμοῦ δηλώσεών μου ἐν ἐνδεχομένη ὑποχωρήσει Σερβικῶν ἢ Συμμαχικῶν στρατευμάτων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος. Τῷ ἀνέφερα ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὰ λεχθέντα ὑπ' ἡμῶν πρὸς τοὺς Πρόσβυς τῶν Συμπάχων σχετικῶς πρὸς ἐνδεχόμενον ἀφοπλισμὸν τῶν Σέρβων (κατὰ πρῶτον) ὃν ὑπεδείξαμεν πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν τούτων, καὶ κυρίως πρὸς ἐπιβεβαίωσιν (pour affirmer) τῆς ἡμετέρας οὐδετερότητος, ὅτι κατόπιν τῶν γενομένων ἡμῶν προτάσεων ἐδήλωσαμεν ὅτι δὲν θέλομεν κάμει διάκρισιν μεταξὺ Σέρβων καὶ ἄλλων Συμπάχων καὶ ὅτι καθ' ὅσον ἀφορᾷ τούτους ἐδήλωσα ἡλὴ ἰδιωτικῶς—διότι δὲν ἠδύναμην νὰ πράξω τοῦτο ἐπισήμως—ὅτι ὡς Κράτος οὐδέτερον εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ὀμιλήσωμεν περὶ ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων τῆς Χάγης ἐν ἐνδεχομένη περιπτώσει ὅπως ὤμεν ἐν τάξει ἀπέναντι τοῦ ἐτέρου στρατοπέδου καὶ προλάβομεν ἐκεῖθεν τὴν παραβίασιν τοῦ ἐδάφους μας, ἀλλ' ὅτι μεταξὺ ἀφηρημένης ἐκφράσεως «κανόνων Χάγης» καὶ τῆς ἐμπόκτου ἐφαρμογῆς αὐτῶν ἡ ἀπόστασις εἶνε μεγάλη, οὐδὲ ἀδιαπατώμεθα, ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Τί ἐγένετο, ἠρώτησα ὡς πρὸς τὴν ἀποβίβασιν τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων εἰς τὴν Θεσσαλονίκην; Προέβημεν εἰς μίαν τυπικὴν διαμαρτυρίαν, —καὶ εἶτα; Παρέστημεν καὶ ἐξακολουθοῦμεν παρέχοντες εἰς ταῦτα πᾶσαν δυνατὴν ἐνδοκίαν καὶ πολιτικὴν πρᾶττον τοῦτο ἐπὶ παρακαλοῦσαι καὶ βλάβῃ τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἐκείσε Ἑλληνικῶν στρατευμάτων. Δύναμαι νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι ἐὰν τὰ συμμαχικὰ στρατεύ-

ματα ἐτύχαιον ποτε—τοῦθ' ὅπερ ἀπὸ καρδίας πάντες ἀπευχόμεθα—εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπανεισέλθωσιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος «vous ne pourrions et vous ne voudrions pas les desarmar».

Ὁ κ. Cochin μετὰ ζωηρότητος εἶπεν ὅτι αἱ δηλώσεις μου τῷ φαίνονται λίαν ἱκανοποιητικαὶ καὶ μᾶς εὐχαριστεῖ ἐπὶ ταύταις.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συνδιαλέξεως, δις ἐπινέλαβε ταῦτα. Κατόπιν εἶπεν, ὅτι πρὸς ἐνδοκίαν τῶν κινήσεων τῶν στρατευμάτων τοῦ στρατηγοῦ Sarrail θὰ ἦτο ἴσως ἐπιθυμητὸν ὅπως ὁ κύκλος τῶν περὶ τὴν Θεσσαλονίκην Ἑλληνικῶν στρατευμάτων, εὐρύνειτο εἰς τρόπον ὥστε τὰ Γαλλικὰ νὰ μὴ ὑφίστανται στενοχωρίαν κομμίαν. Τὴν δέσιν, εἶπεν, τῶν δύο ἐκεῖ στρατηγῶν, τοῦ Ἑλλήνος καὶ τοῦ Γάλλου, φαντάζομαι ὡς τὴν θέσιν δύο φίλων, ἐξ ὧν ὁ μὲν εἰς ἐνεργεῖ πρὸς βοήθειαν τοῦ κοινοῦ συμμάχου—τῆς Σερβίας—καὶ προστασίαν τῶν δικαιοματιῶν καὶ ἐλευθεριῶν τῶν μικρῶν Κρατῶν, ὁ δὲ ἄλλος, ἐν εὐμενεῖ οὐδετερότητι, εἶνε ἀπλῶς θεατὴς ἐντεῦθεν φρονεῖ, ὅτι ὁ θεατὴς ὀφείλει νὰ μὴ παρεμβάλῃ δυσκολίας εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ πολεμιστοῦ. Ἀπήντησα ὅτι μὴ ἔχων στρατηγικὰς γνώσεις δὲν εἶμαι εἰς θέσιν ν' ἀπαντήσω ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης πλὴν ἢ τὴν μελετήσω μετὰ τῶν συναδέλφων μου. Ἄλλως τε προσέειπεν, ὁ κ. Cochin καὶ ἐγὼ αὐτὸς μὴ ἔχων στρατηγικὰς γνώσεις, θέλω συνεννοηθῆναι ἐν Θεσσαλονίκῃ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Sarrail καὶ θέλω σᾶς ὑποβάλλει τὸ πόρισμα τῆς συνεννοήσεώς μας κατὰ τὴν ἐπινυκίαν μου λεπτομερέστερον.

Στέφ. Σκουλούδης

Συνομιλία μετὰ τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Κόμης Μπουδάρη τὴν 4ην Νοεμβρίου 1915 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος μοι εἶπεν ὅτι κατόπιν τῆς ὀμιλίας μας τῆς παρελθούσης, ἐβδομάδος κατέγινε νὰ καταστρώσῃ τὸν ἀπολογισμὸν (le-bilan) τῶν καθ' ἡμῶν παραπόνων τῶν Συμπάχων, ἵνα κατὰ τὴν τότε ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν μου, μὲ καταστήσῃ ἀκριβῶς ἐνήμερον. Τὰ παράπονά των εἶναι:

1ον) Διατὶ συνεκεντρώσαμεν τὸν πολὺν στρατὸν μας παρὰ τὰ Σερβικὰ σύνορα, ὀλίγον δὲ πρὸς τὰ Βουλγαρικὰ, πράγμα τὸ ὁποῖον ἐμβάλλει εἰς τοὺς Συμπάχους τὴν ὑπόνοιαν ὅτι προειθέμεθα νὰ ἐπιτεθώμεν κατὰ τῶν Σέρβων.

2ον) Διατὶ συνεκεντρώσαμεν τὰς ἐπι-

στρατευθείας δυνάμεις μας πάσας εἰς Θεσσαλονίκην καὶ Μακεδονίαν ἐν γένει. 3ον) Διατὶ δὲν ἀποστρατεύμεθα.

4ον) Διατὶ τοποθετοῦμεν νάρκας εἰς τὴν εἰσοδὸν διαφόρων λιμένων μας.

Εἰς τὰ παράπονα ταῦτα ἀπήντησα λεπτομερῶς δὸς τὰς ἐξηγήσεις τὰς περιεχόμενας εἰς τὸ πρὸς τοὺς Προέβυτας τῆς Ἑλλάδος εἰς Παρισίους. Δονδῖνον, Ρώ-

μην, Πειρούπολιν τηλεγράφημά μου τῆς 6)19 Νοεμβρίου 1915.

Στέφ. Σκουλούδης

Εἰς τὸ προσεχὲς τεύχος: Αἱ συνομιλίας τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Κωνσταντίνου μετὰ τῶν Δεσφ. Κοσῆν καὶ τοῦ ἀρχιστρατήγου Λόρδου Κίτσεναρ. Ἡ εἰλικρίνεια τοῦ Κωνσταντίνου ἀναγνωρίζομένη.— Ἄλλαι ἀποκαλύψεις.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ

2). Τῇ 20 Αὐγούστου 1824 ἐξεδίδετο ἡ «Ἐφημερίς Ἀθηνῶν». Εἰς τὸ πρῶτον τοῦτο φύλλον γράφει: Ἐστὸ χαζὸ μεθ' ἡμᾶς, πρῶτον χρέος μας, νὰ κηρύξωμεν εὐθὺς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐφημερίδος τὴν εὐεργεσίαν ὅπου ὁ εὐγενὴς Κολονέλλος Λεῖκέστερ Στανόπ ἔκαμεν ἐξ ὀνόματος τοῦ ἑλληνικοῦ κομιτάτου τῆς Λόνδρας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, πρῶτον χαρίζοντάς τους μίαν ἐξαίρετον τυπογραφίαν, καὶ δεύτερον ὅτι συνεργῶνται μὲ πολὺ ζῆλον καὶ μὲ μεγάλην συνδρομὴν διὰ νὰ συστηθῇ ἡ παρούσα Ἐφημερίς. . . .

Αὐτοῦσιον δὲ παραδέτει καὶ τὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπιστολὴν τοῦ Στανόπου ἀπὸ τῆς 20 Ἀπριλίου 1824.

Εἰς τὸν 2 ἀριθμὸν τῆς 6 Σεπτεμβρίου δημοσιεύει εἰδοποίησιν τοῦ συντάκτου τῆς: «Εἰδοποιούμεν τοὺς συνδρομητάς μας: Ὅτι ἡ Τυπογραφία καὶ ἡ Ἐφημερίς μας ὄντας ἕως τώρα τραβηγμέναι εἰς τὴν Σαλαμίνα ἦσαν ὑποκείμεναι καὶ αὐταῖς εἰς ταῖς ἀκαταστασίαις τῆς ξενιτείας. Διὰ τοῦτο ἀπεφασίσθη τὰ μετακομισθῶν ἐδῶ εἰς τὴν Πατρίδα των».

Ὁ τρίτος ἀριθμὸς ἐξεδόθη εἰς τὰς 10 Σεπτεμβρίου. Μέχρι τῆς 15 Ἀπριλίου 1926 εἶχον ἐκδοθῇ 37 φύλλα, τὰ καὶ σωζόμενα τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Ἀθηνῶν». Ὡς συντάκτην αὐτῆς ὠνόμαζε τὸν Γ. Ψύλλαν καὶ ὥριζε τὴν τιμὴν εἰς 14 γρόσια προπληρωτέα.

3). Ἐτέραν ἐπιστολὴν τοῦ φιλέλληρος συνταγματάρχου εὐρίσκομεν εἰς τὸ περὶ τῆς νήσου Ψαρέων ὑπόμνημα Κ. Νικολή-

μου (1862, τομος πρῶτος 399) ἔχουσιν οὕτως:

Γενναϊότατοι Ψαρριανοί

Σάλωνα 17 Ἀπριλίου 1824.

Πεπεισμένος, διὰ τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἐνθερμον ζῆλον καὶ προθυμίαν σας. . . . ὡς σημεῖον καὶ ἐγὼ τῆς πρὸς τοὺς ἀδελφούς νησιώτας κλίσεως καὶ ἀγάπης, θέλω σᾶς ἐξαποστείλει μὲ πρῶτην εὐκαιρίαν μίαν τυπογραφίαν, ἥτις μοῦ ἐδόθη ἀπὸ τὴν φιλελληνικὴν τῆς Βρετανίας ἐταιρίαν.

Δεχθῆτε τὴν λοιπὴν παρακαλῶ εὐμενῶς μεταχειριζόμενοι αὐτὴν εἰς φωτισμὸν τῶν κατοίκων τοῦ Ἀρχιπελάγους».

Ἡ τυπογραφία αὕτη δὲν εἶχε φθάσει εἰς Ψαρὰ μέχρι τῆς πτώσεως των.

Παροικῶν ὅμως εἰς τὰ Ψαρὰ ὁ Κωνσταντῖνος Δημήδης τυπογράφος ἀπὸ τὸ ἔτος 1822 κατεσκεύασε τὰ ἀναγκαῖα ἐργαλεῖα ἔχουσε τυπογραφικοὺς χαρακτῆρας καὶ ἐσύστησε ἐν μικρὸν πιστήριον, ὅπου ἐτύπωσε τὰ διπλώματα τῶν καταδρομικῶν πλοίων καὶ ἄλλα μικρὰ ἔγγραφα καὶ τὰς προσκλήσεις τῆς στρατολογίας τῶν στρατιωτῶν. Εὐρον διασωζομένην μίαν πρόσκλησιν: Πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀγωνιζομένους ὑπὲρ τῆς ἑρᾶς ἐλευθερίας τοῦ Ἑλλ. Γένους.

Ἑλληνας

Ἡ νῆτος ἡμῶν Ψαρὰ, εἰ καὶ μικρὰ τὸ μέγεθος καὶ ἡ γῆ ἡμῶν ἀκαρπας, ἡ μεγάλη

φήμη, ἣν ἔδειξαν καὶ δεικνύουν καθημερινῶς τὰ τέκνα σας, σὰς προκαλεῖ νὰ συναγωνισθῇτε

Προϊόντος τοῦ χρόνου ἡῆξεν τοὺς χαρακτῆρας ὁ Δημήτριος, ἐτοιμάζων τὴν ἐκδοσὶν μικρᾶς ἐφημερίδος, ἣτις ἤθελεν ἐκδοθῇ, ἐὰν δὲν ἐπῆρχετο ἡ καταστροφή.

Ἀληθῆς ἐν τοσούτῳ σταθμῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐφημεριδογραφίαν ἀπετέλεσεν ἡ «Γενικὴ Ἐφημερίς τῆς Ἑλλάδος» ἐκδοθεῖσαν ἐν Ναυπλίῳ δίστηλος, τῇ τετάρτῃ 7 Ὀκτωβρίου 1825, ὑψίστας προσεγγεκούσα εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὑπηρεσίας.

Ὁ σκοπὸς τῆς ἐκδόσεως τῆς διαφαίνεται πλήρως ἐν αὐτῇ τῇ ἐπισήμῳ πράξει, ἣτις προτάσσεται ἐν τῇ πρώτῃ σελιδιέχουσα οὕτως:

«Ἐπειδὴ διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ δημοσιεύωνται τὰ πρακτικὰ τῆς Διοικήσεως καὶ νὰ κοινοποιῶνται ἐν τάχει αἱ εἰδήσεις ὅσαι μάλιστα ἀποβλέπουν τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ, ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ συστήθῃ ἐφημερίς εἰς τὴν καθέδραν τῆς Διοικήσεως, τῆς ὁποίας ἡ ἐπιστάσις νὰ παραδοθῇ εἰς ἄνδρα ἄξιον καὶ λαμβάνοντα τὴν ὑπόληψιν τῆς Διοικήσεως διὰ τὴν παιδείαν καὶ ἀρετὴν του.

Συναινέσει καὶ τοῦ σεβαστοῦ Βουλευτικοῦ κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 130 προβούλευμα, τὸ ἐκτελεστικὸν Σῶμα.

Διατάττει

Α'. Ὁ Κύριος Θεόκλητος Φαρμακίδης διορίζεται ἐφημεριδογράφος τῆς διοικήσεως.

Β'. Θέλει ἔχει ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του τὴν τυπογραφίαν τῆς Διοικήσεως συγκεκριμένην ἀπὸ τρία πειστήρια μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα των».

Ἡ «Γενικὴ Ἐφημερίς» ἠτύχησε νὰ συνεργασθῇ τελεσφόρως καὶ νὰ ἐπιζήσῃ τῆς Πατρίδος.

Ἡ ὕλη αὐτῆς εἶνε ἐξαιρέτως πολύτιμος. Ζῇ καὶ σήμερον ἐν μέσῳ ἡμῶν, δύναται τις νὰ εἴπῃ, διότι ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1833 μετεσχηματίσθη εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως».

Ψυχὴ αὐτῆς χαρακτηριστικῶς ὑπῆρξεν ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος Θεόκλητος Φαρμακίδης, ὁ συντάκτης, τῆς «Σάλπιγγος» τῆς Καλαμάτας. Καὶ ὁ πρῶτος ἐφημεριδογράφος ἐν Ἑλλάδι κληρικὸς, διδάσκαλος ἐκ τῶν ἀριστέρων, κληρικὸς.

Χάρις εἰς τὴν προμνησθεῖσαν ἀνατύπω-

σιν τῶν Ἑλληνικῶν Χρονικῶν ἐκληροδοτήθη εἰς τοὺς μεταγενεστέρους διδακτικῶς ἀτοῦμα δὲ καὶ διαφωτιστικώτατος πρόλογος ἐνὸς ἐκ τῶν παλαιμάχων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δημοσιογράφων, τοῦ Κωνσταντίνου Λεβίδου, θείου ἐκ πατρὸς τοῦ σεβαστοῦ συναδέλφου κ. Ν. Λεβίδου, ὅστις τῷ 1840 προέβη εἰς τὴν ἀνατύπωσιν τῆς Ἐφημερίδος.

Ἀς μᾶς ἐπιτραπῇ, κατ' ἐξάντηλιν τῆς ὑμετέρας ἐπισεικείας νὰ σᾶς ἀναγνώσω μέρος τοῦ πεφωτισμένου τούτου προλόγου:

«Διὰ νὰ ἐκτιμῆσωσιν οἱ ἀναγνώσται τὴν ἱστορικὴν βαρύτητα τῶν ἐν διαστήματι τοῦ ἀγῶνος ἀναφανισθῶν ἐφημερίδων ἃς μὴ λησμονήσωσιν ὅτι αὐταὶ ἐγράφοντο ὑπὸ τὸ Κράτος τῆς πλεόν Ἀπολύτου Ἐλευθεροτυπίας, τῆς ὁποίας τὰς ἡνίας δὲν ἐκράτουν Εἰσαγγελεῖς, Δικαστήρια, πρόστιμα, φυλακίσεις καὶ ξυλίσσεις τῶν ἐκδοτῶν, ἀλλ' ἡ κοινὴ γνώμη. αὐτὸ τὸ ἀδέκαστον Δικαστήριον, καὶ ἡ πεποιθὴς ἐκάστου πολίτου ὅτι ἡ Δημοσιότης εἶναι τὸ περικύριον τὸ αἰδοῦς τῶν Ἀρχόντων καὶ ὅτι ἅμα διασχιθέντος αὐτοῦ ἡ ἀναίδεια ἀναφαίνεται, ὁ ἔμφυτος ἐν τῷ Ἀρχεῖν κρόθος λῆ οὐροῖται ὅλα τὰ δεινὰ ἐκρέουσιν ὡς χεῖμαρος καταπλημμυρῶν τῆς πολιτείας τὰ θεμέλια. Ἀς συλλογισθῶσιν οἱ ἀναγνώσται πρὸς καταλληλοτέραν ἐκτίμησιν τῶν ἐφημερίδων τούτων ὅτι φόβος ἀπέναντι τῶν ἰσχυρῶν δὲν παρέλκε τὰς χεῖρας τῶν Δημοσιογράφων διότι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἣτις ὁκτὼ ἔτη ἔζησε ἐν μέσῳ τῆς κλαγγῆς τῶν ὅπλων, ἐν τῷ μέσῳ ἐμπρησμῶν καὶ πυρπολισμῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅπου μάχην μάχην διεδέχετο καὶ καταστροφὴν καταστροφὴν ὅπου καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παῖδιά εἶχαν συνηθίσαι νὰ βλέπουν μὲ ἀτάραχον σχεδὸν ἀδιαφορίαν τῶν αἱμάτων τὴν χύσιν, ὅπου τέλος πάντων τῶν ἀνθρώπων αἱ καρδίαι εἶχον σκληρυνθῇ συνεινωθεῖσα πλέον μὲ τὸν θάνατον, τὰ παντοτεινὰ αὐτὸν σύντροφον τοῦ ἀγῶνος, δὲν ἐγεννήθη μὴλλοντοῦτο τρομοκρατία, δὲν ἐγεννήθη τύραννος, δὲν ἐφαντάσθη ποτε οὐδεὶς ἂν καὶ νικητὴς καὶ τροπαίουχος νὰ στήσῃ δικτατορίαν ἐπὶ τῶν ἔρειπών τῶν Ἑθνικῶν Ἐλευθεριῶν μας ὁ τύπος κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἦτον ὁ κοινὸς τῆς Πατρίδος Φιλοκάγαθος ἂν καὶ ὀργίλος πατήρ. Ἐπέπλητε τὰ παρεκτροπόμενα τέκνα του μὲ τρόπον ἵσως ἐνίοτε ὀλίγον σκληρόν, ἀλλὰ δὲν ἐμνηστικαίει, δὲν ἐδίσταζε νὰ ἐκδεικνύσῃ αὐτὰ τὰ ἴδια ὅταν διὰ τοῦ ἡρωϊσμοῦ των κατηύναζον τὴν πατρικὴν ὁρμήν του. Εἰς τὰς ἐμφυλίους ταραχὰς αἱ διπληκτιζόμεναι φατρίαι προσεβόλλοντο, ἀλλ' ὅταν ὁ κοινὸς κίνδυνος κατηύναζε τὰ πάθη καὶ κατὰ τὸν

ἀρχαῖον τύπον τοῦ Ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος συνέκρινε τοὺς διεστώτας αἱ διὰ τοὺς ἀνδραγαθήσαντας δάφναι ἀπὸ τὸν τύπον ἐσυλλέγοντο καὶ ἀδιαφόρως ὡς πρὸς τὴν φατρίαν τοῦ ἀξιοτέρου τὴν κεφαλὴν ἐστολίζαν Αἱ ὑπὸ τὸ Κράτος τοιαύτης ἀπεριόριστου ἐλευθεροτυπίας ἀναφανίσαι ἐφημερίδες εἶναι ἀναντητήτως ὀδηγὸς πολύτιμος διὰ

τὸν θέλοντα νὰ σπουδάσῃ ὄχι μόνον τὸν πολεμικὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀληθεῖς αἰτίαι τῶν ἐπιτυχιῶν καὶ ἀποτυχιῶν των, τοὺς ἐσωτερικοὺς σπασμούς, τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Διοικητικῆς μορφώσεως καὶ πρὸ πάντων τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἱστορικοῦ τούτου Ἑθνους.

Δ. Α. ΠΕΤΡΑΚΑΚΟΣ

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΨΗΦΟΥ

ΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΑΔΙΑ-ΚΟΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΑ

Ἐξ ὧν τῶν δικαιωμάτων τῆς πολιτικῆς τῶν ἐλευθερίας, ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐξετίμησε βαθύτερον, διότι ἡσθάνθη πληρέστερον τὴν δυνάμιν του, τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου. Διὰ τοῦτο καὶ ἀνεβίβασε τὸ ἐκλογικὸν σφαιρίδιον εἰς σύμβολον τῆς πολιτικῆς τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀπεριόριστου δυνάμεως του, καὶ τὸ ἐλάτρευσε πάντοτε ὡς συμπλήρωμα τοῦ Συνταγματικοῦ δόγματος, κατὰ τὸ ὁποῖον πᾶσα ἐν τῷ Κράτει ἐξουσία δέον νὰ ἀπορρέει πάντοτε ἐκ τοῦ λαοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ σπουδαιότερον μέρος τῆς δυνάμεως τῆς ψήφου, δὲν εἶνε τὸ δημιουργεῖν δι' αὐτῆς τοὺς ἄρχοντας τῆς πολιτείας, ὅσον τὸ ἀπαρεῖν τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ ἐκείνους οὔτινες ἀποδοκιμάζονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Διὰ τοῦ πρῶτου μέρους ὁ λαὸς δημιουργεῖ τοὺς πολιτικούς του ἄρχοντας. Διὰ τοῦ δευτέρου ὅμως αὐτὸς ὁ ἀνώτατος καὶ ἀνεξέλεγκτος κριτὴς, τοὺς δικάζει, τοὺς ἀποδοκιμάζει ἢ καὶ τοὺς τιμωρεῖ. Ἰσως δὲ καὶ ἡ σπουδαιότερα ἀποστολὴ ἐνὸς κυριόρχου, δὲν εἶνε τὸ ἀνευρίσκειν τοὺς καλοὺς καὶ ἀρεστοὺς ἄρχοντας, ὅσον τὸ καταργεῖν τοὺς κακοὺς. Διὰ τοῦτο καὶ μόλις ἐξηφοβήσῃ δι' ἐαυτὸν τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου, ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς τὸ παρεχώρησεν ἐπίσης καὶ συγχρόνως τόσον εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς, ὅσον καὶ εἰς τοὺς Ἰσραηλῆτας, οὔτινες διὰ πρώτην φοράν καθ' ὅλον τὸν πεπολιτισμένον κόσμον ἐκίνησαν τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐθέσπισε λοιπὸν τὴν πολιτικὴν καὶ ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν, ὡς καθολικὴν πολιτικὴν θρησκείαν διὰ πάντας τοὺς ἐν αὐτῇ λαοὺς.

Τοιαύτην λοιπὸν ἀποδίδων σημασίαν εἰς τὴν ψήφον τοῦ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, ἦτο φυσικὸν νὰ θεωρῇ τὴν ἐνάσκησιν τοῦ δικαίου ματος τούτου ὡς ιελετήν καὶ πανήγυριν, καὶ νὰ ἐορτάζῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὡς ἡμέραν τῆς κυριαρχικῆς Μεγαλειότητός Του. Ἡ ἡμέρα δὲ τῆς ψήφοφ οὐσίας ἦτο ἐν εἶδος θρη-

σκευτικῆς πανηγύρεως τῆς ἐλευθερίας του, καὶ ὁ λαὸς συνώδευσε τὰς πολιτικὰς του ἐκδηλώσεις μὲ φωταφίας καὶ μουσικὰ ὄργανα, μὲ πυρσὸς καὶ μὲ λάβαρα καὶ ἐστολίζετο ὑπερηφάνως μὲ τὰ ἐκλογικὰ του σύμβολα, τὰ ὁποῖα κεχωρισμένως μὲν ἦσαν σύμβολα κομμάτων, ὁμοῦ δὲ λαμβανόμενα ἦσαν τὰ σύμβολα τῆς κυριαρχίας ἐνὸς λαοῦ, τοῦ ὁποῖου ἡ δύναμις ἔγκειται εἰς τοῦτο· ὅτι δύναται νὰ ἀναβιβάσῃ ἐκείνον ποῦ θέλει ἀλλὰ καὶ νὰ καταργήσῃ ἐκείνον ποῦ δὲν θέλει.

Διότι ἡ ψήφος τοῦ λαοῦ, δὲν εἶνε μόνον βάθρον ἀνόδου, ἀλλὰ καὶ κριτήριον εὐθύθνης· διὰ ἀπετέλει δὲ πικρὴν εἰρωνίαν τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, ἐὰν παραπλεύρως τοῦ βαρύνοντος τῆς ἀνυψώσεως δὲν ὑπῆρχε πάντοτε ἔτοιμος καὶ ὁ πέλεκυς τοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς ἀποδοκιμασίας.

Ὅτε ἡ διαίρεσις τοῦ λαοῦ εἰς κόμματα δυνάμειν μετὰ τῆς αὐτῆς εὐχερείας νὰ ἀναβιβάσθωσιν ἢ νὰ καταβιβάσθωσιν, καὶ ὁ χωρισμὸς τῶν ἐκλογέων εἰς ἐκλογικὰ σημάδια ἢ σύμβολα τὰ ὁποῖα διὰ μὲν ἐθροιάμβυνον, διὰ δὲ ἐνικῶντο, ὄχι μόνον δὲν ἐμείουν τὴν δυνάμιν τῆς λαϊκῆς θελήσεως τῆς ἐκδηλωμένης καὶ ἀναγνωριζομένης διὰ τῆς πλειονότητος τῶν ἐκλογέων ἀλλὰ τουναντίον τὴν ἐσπερόνιον καὶ τὴν καθίσταν σεβαστωτέραν ἀπόδειξις ὅτι πρῶτοι οἱ ἡττηθέντες ἀνεγνώρισον καὶ ὑβλάβουντο τοὺς ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ λαοῦ νικητάς.

Ὁ λαὸς δὲ ὁ ἐκλογεὺς, διακρούμενος κατὰ τὰ πρόσωπα, ἐνέμενεν ἀκλόνητος καὶ ἡρώμενος εἰς τὰς θεμελιώδεις αὐτοῦ ἀρχάς, τὰς ὁποίας δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀνατρέψουν οὔτε αἱ προσωπικαὶ συμπάθειαι, οὔτε ἡ ἐκτίμησις οὔτε τὰ ἐφήμερα μέσα. Ἠκολούθει τὴν ἐλπίαν, ὡς ἐκλογικὸν σύμβολον τοῦ αἰμνήσιον Τρικούπη ὁ λαὸς, καὶ τὸν ἐθεοποίησεν! Ἀλλὰ καὶ τίποτε δὲν τὸν ἡμιπόδισε ἐν δεδομένη στιγμῇ νὰ τὸν καταργήσῃ μὲ τὸ κορ-

δόνι ! Καί όμως ήτο λαός πεποιδήσεων, ή μερίς εκείνη ή ακολουθοῦσα τὸν Τρικούπη, ὅπως ήτο μερίς πεποιδήσεων καί ή ακολουθοῦσα τὸν Δεληγιάννην.

Ὅταν δὲ κατὰ τὴν τελικὴν καί θανάσιμον ἀποτυχίαν τοῦ Τρικούπη ή πολιτικὴ αὐτοῦ ὑπαρξίς ἐξηρηθῇ ἀπὸ τὰς ὀλίγας δεκάδας ψήφων ἐνὸς μικροῦ δήμου τοῦ Μεσολογγίου, ὁ ἀείμνηστος ἐκεῖνος ἀνὴρ, ἐστηρίζεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν τὰ βλέμματά του, ἐπάνω εἰς τὸν πίνακα τῶν ἐκλογικῶν αποτελεσμάτων τὸν ἀπλωμένον ἐπὶ τοῦ ἰδιαίτερου γραφείου του, καὶ ἀνέμενεν ἐκεῖ ὁ μέγας πολιτικός καὶ πολίτης, ἀνέμενεν ἐκεῖ ἐναγωνίως τὴν ἀπόφασιν τὴν ὁποίαν ἐμελλον νὰ ἐκδώσουν, οἱ εἰκοσι ἢ τριάκοντα δικασταὶ καὶ ἐκλογεῖς του.

Οἱ ἐκλογεῖς τοῦ Δήμου Μακρονείας ! Καί διὰ περὶ ὧραν ὅταν μετὰ μεσονύκτιον κατέφθασεν ἐπὶ τέλους ή καταδικαστικὴ ἀπόφασις, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Τρικούπης ἀπέτυχε καὶ ἐχάθη διὰ τὴν Ἑλλάδα ὁ μεγαλύτερος τῶν πολιτικῶν τῆς, ὁ ἀείμνηστος ἐκεῖνος ἀνὴρ, ἤνοιξε τὸ τηλεγράφημα τὸ ἀνέγνωσε, ἐστήριξε τὸ ὄμμα εἰς τὰς ὀλίγας λέξεις ὅς περιεῖχε, καὶ ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν. Δὲν ὕβρισε ! Δὲν ἠπείλησε ! Δὲν παρεπονήθη ! Ἐσβύσε μόνον φρυγῶν τὸ ἀπομένον ἐπὶ τοῦ γραφείου του κηρίον, καὶ χαιρετίσας διὰ κλίσεως τῆς κεφαλῆς τοὺς παρισταμένους καὶ δακρύοντας — Τετέλεστο ! εἶπε ! καὶ ὑπετάχθη εἰς τὴν λαϊκὴν δύναμιν, ἐκπατρισθεὶς καὶ θανὼν ἐν τῇ ξένῃ !

Λιὸς λοιπὸν ὅστις εἶχε τόσην δύναμιν ἐν

τῇ διαχειρίσει τῆς ψήφου του, εἶχε δίκαιον νὰ λατρεύῃ τὴν ψήφον αὐτὴν. καὶ νὰ κοιμᾶται ἀπόητος καὶ ἀμέριμνος περὶ τῶν ἐλευθεριῶν του, φρονῶν καὶ δικαίως, ὅτι ἐφ' ὅσον ή δύναμις τῆς ψήφου παρέμενεν ἀκεραία, δὲν ήτο δυνατόν ποτὲ νὰ ἀπειληθῇ αὐτὴ ἀπὸ τὰ ἄλλα δικαιώματα του !

Ἡ ψήφος ήτον ή ἀσπίς καὶ τὸ ξίφος του ! Διὰ τοῦτο καὶ ἐστολίζετο μετὰ τὰ λάβαρα καὶ μετὰ τὰ σύμβολα τῆς κομματικῆς δυνάμεως του ! Διότι μέχρι μὲν τῆς ἐσπέρας τῆς ἐκλογῆς, ὁ λαὸς ήτο κόμματα καὶ χρώματα, ἀπὸ τῆς ἐπομένης ὅμως πρωίας, ήτο λαὸς ἀδιαίρετος ἐν τῇ προασπίσει τῶν θεμελιωδῶν δικαιωμάτων του. Τὰ κόμματα ἦσαν πολλὰ. Ἡ θρησκεία ὅμως τῆς πολιτικῆς του ἐλευθερίας ήτο μία !

Ὅταν ὀλίγιστος ἡμέρας μετὰ τὴν πρώτην ἐκλογικὴν ἀποτυχίαν τοῦ Τρικούπη τὴν 7 Ἀπριλίου 1885 ὁ μακαρίτης Στεφανίδης ἀποτυχὼν τότε Τρικουνικός ὑποψήφιος τῆς Ἀρναῖ, διήρχετο τὴν ὁδὸν Σταδίου, πρὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν τὸν ἐσταμάτησεν ὁ Βασιλεὺς Τρικουνικός ὡς αὐτός.

— Τί ήτανε αὐτὸ κύριε Στεφανίδη ! Τί καταστροφὴ !

— Θεομηνία φίλε μου ! Θεομηνία ἀπῆντησεν ὁ Στεφανίδης.

— Ὅχι λαομηνία !

— Τὸ ἴδιον εἶνε ! Λαὸς καὶ Θεὸς ἔχουν τὴν ἰδίαν δύναμιν !

Αὐτὸ ὅμως ἐλέγχθη τῷ 1885.

T—B

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΑΓΓΛΙΑ ΚΑΙ ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Τὴν 7ην Μαρτίου 1919 ὁ Σάατ πασσά Ζαγλούλ, πρῶτος ὑπουργός, ὁ Ἰσμαὴλ πασσάς Σίδην, ὁ Μωάμεθ πασσάς Μαχμουτ καὶ ὁ Χαμὴδ πασσάς ἐλ Μπισὲλ ἀπηλάθησαν εἰς Μάλταν ὑπὸ τῶν Βρετανικῶν ἀρχῶν τῆς κατοχῆς. Τὸ γεγονός τοῦτο προεκάλεσε τὰς πρώτας συρράξεις εἰς Κάϊρον, μετὰ τὰς ἐκτερωθεν θύματα (καὶ ἐκ τῶν ἰθαγενῶν δὴλα δὴ καὶ ἐκ τῶν Εὐρωπαίων), Ἀπεργίαι σιδηροδρομικῶν, ἀμαξηλατῶν, τροχιοδρομικῶν ἐληκολούθησαν. Ὀλίγον κατόπιν ἀπῆργησαν οἱ ἰθαγενεῖς δικηγόροι.

Τὴν 25 Μαρτίου ἐφθασεν εἰς τὸ Κάϊρον ὁ στρατηγὸς σερ Ἐδμὴδ Ἀλλεμπυ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως. Ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα τοῦ Ἀρμοστοῦ καὶ ἀρχηγοῦ τῶν

στρατευμάτων τῆς κατοχῆς. Ἀλλὰ δὲν παρεῖλθον ὀλίγαι ἡμέραι καὶ τὸ ἡραϊστεῖον τοῦ νηπιάζοντος Αἰγυπτιακοῦ ἐθνικισμοῦ ἐξέπεμψε λάβαν καὶ καπνοὺς. Τὴν 7ην καὶ 8ην Ἀπριλίου τὸ Κάϊρον καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια εἶδον κολλοσιαιὰς διαδηλώσεις τοῦ χειροτέρου εἶδους κατὰ τὰς ὁποίας οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ δὴ οἱ Ἕλληνες καὶ Ἴταλοι ἠρριθμήσαμεν θύματα. . . . Νέα κυβέρνησις ὑπὸ τὸν Ρουσσὴ πασσά ἐσχηματίσθη. Ἦτο ὅμως ἐφήμερος. Τὴν ἐπομένην πάντες οἱ ἐπὶ 20 ἡμέρας ἀπεργήσαντες «δημόσιον ὑπάλληλοι» ἐπανελάμβανον τὰς ἐργασίας των. Τὸ Ἀζ-γαρ, τὸ Πανισλαμικὸν Θεολογικὸν Πανεπιστήμιον τοῦ Κάϊρου ὡς καὶ ἄλλαι σχολαὶ ἐκλείσαν. Νέα κυβέρνησις ὑπὸ τὸν Σαῖτ ἐ-

σχηματίσθη, ὁ Ἀλλεμπυ ἀνεχώρησεν εἰς Ἀγγλίαν. Ἐπέστρεψε τὴν 10ην Νοεμβρίου καὶ ἐδημοσίευσεν προκήρυξιν δι' ἧς καθόριζεν ὅτι ή πολιτικὴ τῆς Ἀγγλίας ήτο ή περιφρούρησις τῆς αὐτονομίας τῆς χώρας πρὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ Ἀγγλου Βασιλέως καὶ ή ἐξασφάλισις τῆς ἀναπτύξεως τοῦ συστήματος τῆς Αὐτοδιοικησεως ὑπὸ τὴν Αἰγυπτιακὴν «κυριαρχίαν». Ἡ Ἀγγλία ἔλεγεν ή προκήρυξις ἀποβλέπει εἰς τὴν ὑπεράστισιν τῆς Αἰγύπτου κατὰ παντὸς κινδύνου ἐξωτερικοῦ καὶ ὡς καὶ κατὰ πάσης ἀναμίξεως εἰς τὰς Αἰγυπτιακὰς ὑποθέσεις ξένης τινος δυνάμεως. Καὶ προσέθεσε :

Ἡ Ἀγγλία ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ εὖρη συνταγματικὸν σύστημα δυνάμει τοῦ ὁποίου ἡ Α. Μ. ὁ Σουλτάνος, οἱ ὑπουργοὶ του καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ θὰ ἤκουν ἔλεγον ἐπὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν ὑποθέσεων βοηθούμενοι ὑπὸ Βρετανῶν συμβούλων.

Ἡ κυβέρνησις τῆς Α. Βρετανικῆς Μεγαλειότητος ἐπέλεγεν ή προκήρυξις ἀπεράσισε ν' ἀποστείλῃ εἰς Αἴγυπτον Ἐπιτροπὴν πρὸς λεπτομερὴ μελέτην διὰ τὸν καταρτισμὸν συντάγματος ἀνταποκρινομένου εἰς τοὺς ἀνωθεν δηλωθέντας σκοποὺς.

Ἐν τῷ μεταξὺ παρητήετο τὸ ὑπουργεῖον Σαῖτ. Ὁ Σουλτάνος ἐπανήρχετο ἐξ Ἀλεξάνδρειας εἰς Κάϊρον, καὶ μεγάλας διαδηλώσεις ἐλάμβανον χώραν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἀμπουτίν. Τὸ πλῆθος ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἀστυνομικῶν σταθμῶν. Φοβεραὶ διαδηλώσεις ἔλαβον χώραν καὶ κατὰ τὰς ἐπομένας ἡμέρας. Ὑπὲρ τὰ 60 θύματα ἐξ ὧν 11 φονεμένοι. Ὅμοιαι διαδηλώσεις ἔγιναν καὶ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὅπου ἐκηρύχθη ὁ στρατιωτικὸς νόμος. Πλήρης ἀκυβερνησία,

Μόλις τὴν 20 Νοεμ. κατέστη δυνατόν ν' ἀναγγελθῇ ὁ σχηματισμὸς τοῦ νέου ὑπουργείου ὑπὸ τὸν Γιουσούφ Βάχβα, ὑπουργὸν καὶ εἰς τὸ προηγούμενον ὑπουργεῖον.

Τὴν 7 Δεκεμβρίου 1919 ἐφθασεν εἰς Κάϊρον ή Βρετανικὴ ἐπιστολὴ ὑπὸ τὸν Λόρδον Μίλνερ. Θορυβώδεις διαδηλώσεις ἔγιναν. Ὁ Λόρδος Μίλνερ ἐδημοσίευσεν μακρὰν «γνωστοποίησιν» εἰς τὴν ἐπίσημον ἐφημερίδα τῆς 19 Δεκ. 1919. Καὶ οὕτω παρήχετο τὸ 1919 καὶ ἤρχετο τὸ 1920.

Ἡ ἀποστολὴ Μίλνερ ἐφρευγεν ἐξ Αἰγύπτου τὴν 6 Μαρτίου 1920. Ἀνακοινώθην ὅπερ ἐδημοσιεύθη διελάμβανε :

«Ἡ Ἀποστολὴ Μίλνερ ἐτεράτισε τὴν ἐρευνάν της ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἀνέβαλε τὰς ἐργασίας της. Θὰ τὰς ἐπαναλάβῃ ἐν Λονδί-νῳ ὅπως ἐτοιμάσῃ τὴν ἐκθεσὶν της.

Μετὰ τὴν εἰς Ἀγγλίαν ἐπιστροφὴν τοῦ Λόρδου Μίλνερ καὶ τῶν συντρόφων του ὁ Σαῖτ πασσά Ζαγλούλ καὶ τὰ μέλη τῆς Αἰγυπτιακῆς Ἀποστολῆς μετέβησαν εἰς Λονδίνον (5 Ἰουνίου) ὅπου ἔμειναν μέχρι τῆς 16ης Αὐγούστου. Ἦτο ή δευτέρα φάσις τῶν Ἀγγλοαἰγυπτιακῶν διαπραγματεύσεων δεδομένου ὅτι ή πρώτη φάσις ήτο ή ἐν Αἰγύπτῳ. Γεγονὸς εἶνε ὅτι τὴν 4ην Μαΐου 1920, ἀπαντῶν εἰς βουλευτὴν ὁ Harmworth ἐξηγέρθη κατὰ τῆς ἰδέας ὅπως ζητήσῃ ἀπὸ τὴν ἀποστολὴν Μίλνερ νὰ ἐπιτεύσῃ τὴν σύνταξιν τῆς ἐκθεσεως της ἥτις ἀπέτελει σπουδαῖον κρατικὸν ἔγγραφον. Ἀπαντῶν εἰς ἄλλον βουλευτὴν ὁ ἴδιος ἔλεγε ὅτι ή Κυβέρνησις ἀναμένουσα τὴν ἐκθεσὶν ὅπως ἐκφράσῃ γνώμην.

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΙΓΥΠΤΙΩΤΗΣ

ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΝΤΕ ΣΙΒΡΙΕ

Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς αἰφνυδιαστικῆς συγκεντρώσεως πρέπει ἐκ νέου νὰ σημειωθῇ διότι ἐπέτυχεν δις τῷ 1915, καὶ κατόπιν ἐπαναληφθεὶς τῷ 1917 κατὰ τοῦ Ἰταλικοῦ στρατοῦ, οὐδέποτε κατέστη κατορθωτὸν ἀπὸ τὰ ἐν τῇ Δύσει συμμαχικὰ ἐπιτελεῖα τὰ ὁποία περιφανῶς ἠσιόχην κατὰ τὸν Μάρτιον καὶ Μάιον τοῦ 1918.

Ἀλλ' εἰς τὰς λυτηρὰς ταύτας πλάνας

περὶ τὴν ἐκτίμησιν προσετέθη καὶ τὸ σοβαρότερον τῶν στρατιωτικῶν σφαλμάτων. Ἀμέσως μετὰ τὰς ὁμοβροντίας τοῦ Σεμενδρία ἡ Σερβία, λαβοῦσα συνειδησιν τῆς ἐπικειμένης τρομερῆς θυέλλης, ἠθέλησε νὰ τὴν προλάβῃ δι' αἰφνιδίας προελασεως πρὸς τὴν Σόριαν, ἥτις προσέλασις θὰ παρέλκε τὴν Βουλγαρικὴν κινητοποίησιν πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν Γερμανικῶν σωμάτων. Ἡ στρατηγικὴ αὕτη ἐνέργεια διεξαγομένη μετὰ ζωηρότητος καὶ ἀποφαι-

στικότητα θα ήτο δυνατόν να επιτύχη. Ὑψηλαί ἐπεμβάσεις ἐπικαλούμεναι τὸ ὄλεθρον ἀξίωμα, ὅπερ ἐπεκράτει τότε «ἰδωμεν καὶ ἀνεμένομεν» ἐπέβαλον εἰς τὴν Σερβίαν ὑπομονητικὴν ἀκίνησιν καὶ μαζὺ με τοὺς δεξιούς ἐλιγμούς τοῦ Μάκενζεν κατέστησαν τὴν κατάρρευσιν τῆς ἀναπόφευκτον.

Ἄν, τὸ 1914, αἱ Αὐστριακαὶ ἐπιθέσεις ἀνεχώρουν πάντοτε ἀπὸ τὰ Βοσνιακὰ σύνορα, ὑπὸ τὰς νέας συνθήκας τῶν στρατηγικῶν μετώπων, ἡ διπλὴ ἐπίθεσις τῶν Αὐστρογερμανῶν καὶ τῶν Βουλγάρων κατ' ἀνάγκην ἀπέβλεπε τὰς ὁχθὰς τοῦ Δουναβέως καὶ τοὺς στενωπούς τῶν Βαλκανίων. Καὶ πράγματι, διὰ τοὺς συνησπισμένους, ἐπρόκειτο νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἑνωσίν των καὶ ἔπειτα διὰ τῆς κυκλώσεως τοῦ Σερβικοῦ στρατοῦ νὰ ἐκμηδενίσουν τὴν Σερβίαν.

Ἡ Σερβία εἶχεν ἐγκαταλειφθῇ εἰς εἰρήνην. Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἀπασχολημένη εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τῶν Δαρδανελίων καίτοι μὴ παρέχουσαν καμμίαν ἐλπίδα, καὶ τυφλωμένη μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς ὑπὸ τῆς πρὸς τὴν Βουλγαρίαν συμπαθείας τῆς, ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τὴν σπουδαιότητα τοῦ βαλκανικοῦ μετώπου. Τῇ ἀληθείᾳ οὐδέποτε τὴν ἀπεδέχθη οὐδὲ κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἡ λαμπρὰ νίκη τοῦ Φρανσέ Νν' Ἐσπερὲ εἰς τὸ Δοβροπόλιε ἠνοιξε τὴν ἀποφασιστικὴν ὥρην εἰς τὴν στρατιωτικὴν πρόσσφιιν τῶν κεντρικῶν αὐτοκρατοριῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν αὕτη ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλίαν, καίτοι ἀργά, νὰ μεταφέρει εἰς Θεσσαλονίκην μίαν μεραρχίαν ἀπὸ τὴν ἀμφίβολον ἐπιχείρησιν τῆς Καλλιπόλεως. Ἡ μεραρχία αὕτη συνοδευθεῖσα καὶ ὑπὸ ἄλλης καὶ ἔπειτα ἀπὸ Ἀγγλικά τινα ἀποσπάσματα, γλιτωρὸς παραχωρηθέντα, ἀπετέλεσε τὸν πυρῆνα, ὅστις βραδύτερον ἐγένετο ἡ Στρατιά τῆς Ἀνατολῆς, εἰς τὴν ὁποίαν διηγκωνίζοντο Γάλλοι καὶ Ἀγγλοὶ, Ρῶσοι καὶ Ἰταλοὶ, Σέρβοι καὶ Ἕλληνες—στρατιά ποικιλόχρους, τῆς ὁποίας ἡ ἀνομοιογένεια ἀπετέλεσεν ἐπὶ τρία ἔτη ἀφορμὴν ἀδυναμίας ὥστε νὰ μὴ ἐπιτελέσῃ ἀπέναντι τῆς Ρουμανίας τὸν ὀπισθικὸν ρόλον τῆς.

Τὴν 12 Ὀκτωβρίου δ κ. Βιβιανί, πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Βουλὴν ὅτι οἱ Σύμμαχοι θὰ παρῶν βοήθειαν εἰς τὴν Σερβίαν. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν τὸ Βελιγράδιον εἶχε καταληφθῇ ἀπὸ τεσσάρων ἡμερῶν καὶ μόλις μία ἐβδομάς διέτρεχεν ἀφ' οὗτος ἡ Γαλλικὴ προφυλακὴ εἶχεν ἀποβιβασθῇ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην (5 Ὀκτωβρίου). Ἦτο λοιπὸν χλευασμὸς νὰ προβάλλεται εἰς τὰ μάτια τῶν Σέρβων ἡ

πιθανότης ἐγκαίρως ἀποτελεσματικῆς βοήθειας, ἐφ' ὅσον ἡ μεταφορικὴ ἱκανότης τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Θεσσαλονίκης—Νύσσης ἦτο μηδαμινή, αἱ δυνάμεις αἱ ἀνατεθεῖσαι εἰς τὸν στρατηγὸν Σαράϊν ἦσαν εἰς τὴν θάλασσαν ἂν, οὐχὶ ἀκόμη εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Χερσονήσου, αἱ δὲ 200,000 Σέρβων εὐρίσκοντο ὑπὸ τὴν μαύρην λαβίδα ἣν ἐκράτουν ἐκατέρωθεν 600,000 Γερμανοβούλγαροι. Προτιμώτερον ἦτο νὰ ὁμολογήσουν εἰς τοὺς ὑποστάντας τὴν ἐπίθεσιν τὴν προσωρινὴν ἀδυναμίαν τῶν Συμμάχων καὶ νὰ τοὺς προσκαλέσων, μὲ ἐπιβολὴν ὁμοίαν πρὸς ἐκείνην ἣτις τοὺς ἀπέτρεφεν ἐκ Σόφιας, νὰ περισώσουν ἐκ τῆς ἀμέσου καταστροφῆς τὰς στρατιωτικὰς τῶν δυνάμεις. Μία στρατηγικὴ ὑποχώρησις πρὸς τὴν Μακεδονίαν θὰ τοὺς ἔκαμνε νὰ στηριχθῶν ἐπὶ τῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα ἀνῆρχοντο ἐκ τῆς Θεσσαλονίκης ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἀξιού. Καὶ μία τοιαύτη ὑποχώρησις θὰ ἦτο ἀποτελεσματικῶς στρατηγικὴ, διότι θὰ ἦτο ἐκουσία, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἐκείνας αἱ ὁποῖαι ἀπεκλήθησαν τοιαῦται πρὸς καθυστάχαιν τῆς Κοινῆς γνώμης, ἐνῶ οὐσιαστικῶς προέκυψεν ἀπὸ τὴν νίκην τῶν ἀντιπάλων.

Τὰ τόσα πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ σφάλματα ἔπρεπε νὰ πληρωθῶν ἀπὸ τοὺς Σέρβους. Τὴν 8 Ὀκτωβρίου δ Μάκενζεν ἐνῶ εἰσῆρχετο εἰς τὸ Βελιγράδιον διέβαινε τὸν Δούναβιν καὶ τὸν Σαῦον εἰς πολλὰ σημεῖα καὶ ἐλάμβανεν ἀμέσως ὡς γενικὸν ἄξονα προελίσσων τὴν κοιλάδα τοῦ Μοράβα. Ἐξ ἄλλου ἀπὸ τῆς 11ης τὰ Βουλγαρικὰ στρατεύματα ἀνέλαβον ἐπίθεσιν διὰ τῶν ὀρεινῶν διόδων, εἰσῆλθον εἰς τὴν Σερβίαν καὶ κατόπιν ταχῶς ἐγκατεστάθησαν ἐπὶ τῆς γραμμῆς Σκοπίων—Νύσσης ἀπειλοῦντα διὰ τοῦ ἀριστεροῦ των τὴν Μακεδονίαν. Ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῶν Συνησπισμένων ἦτο οὕτω κατάδηλος ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν τῶν φιλοδοξίων των καὶ ἦτο ὁλοκληρωτικὸς. Κατὰ συνέπειαν ὁ Γερμανικὸς ἐλιγμὸς περιορίσθη εἰς βραδείαν προέλασιν ἐπὶ τοῦ ἄξονος τοῦ Μοράβα, ἐνῶ οἱ Βούλγαροι κινούμεντες ἕνα ἐλαφρὸν παραπέτασμα πρὸς ἐπ' αὐτὸν νὰ κυκλώσων τοὺς Σέρβους, ἐπικινδύνως προσηλωμένους εἰς τὸ ἐθνικὸν ἔδαφος καὶ ἀγωνιζομένους τὸν ἀπεγνωσμένον ἀγῶνα.

Τὴν 18 Ὀκτωβρίου οἱ Βούλγαροι εἰρρίσκοντο εἰς τὴν Βρανίαν, ἐπὶ τοῦ ἄνω Μοράβα, τὴν 20ὴν εἰς τὰ Βελεσσά ἐπὶ τοῦ Ἀξιού, καὶ εὐθὺς ἀμέσως εἰς τὰ Σκόπια. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἶχε συντελεσθῇ ἡ διακοπὴ μεταξὺ τῆς πολεμικῆς γραμμῆς τῶν Σέρβων

ἀνεπτυγμένων βορείως τοῦ Κραγούγεβιτς καὶ τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων Θεσσαλονίκης, ἐσπευσμένως προχωρησάντων πέραν τῶν στενῶν τοῦ Δεμιρ Καπού, τὸ ὁποῖον διασχίζει ὁ Ἀξιός.

Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Ὀκτωβρίου, ὅταν οἱ στραῖται τοῦ Τσάρου Φερδινάνδου ἔφθασον εἰς ἀπόστασιν 20 χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς Νύσσης, ὁ Μάκενζεν διέταξε γενικὴν προέλασιν τῶν δυνάμεών του. Μὲ προχωροῦσαν τὴν δεξιάν του πτέρυγα ἠνάγκασε τοὺς ἀντιπάλους του νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πόλιν καὶ τὸ πολεμικὸν ἐργοστάσιον τοῦ Κραγούγεβιτς. Οὕτως οἱ Σέρβοι ἀπώλεσαν τοὺς πρὸς ἀνεφ' οδισμὸν τῆς μάχης πόρους των.

Καὶ ἀπὸ τῆς 1ης Νοεμβρίου ἡ προέλασις τῶν Συνησπισμένων ἐπῆρεε ταχεῖα. Τὴν 5ην κατελήφθη ἡ Νύσσα καὶ τὸ ἀριστερόν των Γερμανῶν συνεδέθη μὲ τὸ δεξιὸν των Βουλγάρων.

Ὁ Μάκενζεν προέλασε ἐκατέρωθεν τοῦ Μοράβα μὲ μέσιν ταχύτητα 10 χιλιομέτρων τὴν ἡμέραν. Μετ' ὀλίγον κλίνει εἰς τὸν Σερβικὸν στρατὸν τὴν γραμμὴν ἐπαχρόσεως τοῦ Ἰμαρ, πρὸς τὸ Νόβι Παζάρ, ἐνῶ ἕνα Αὐστριακὸν σῆμα ἐπεμβάν εἰς τὸ ἄκρον δεξιόν, φράσσει ἕνα μέρος τῶν κατεινύσεων, αἵτινες ἄγουν πρὸς τὸ Μαυροβούνιον.

Τὴν 7 Νοεμβρίου ἡ στρατηγικὴ ἐκστρατεία εἶχεν οὐσιωδῶς λήξει. Πρὸ τῶν νικητῶν δὲν ἦσαν παρὰ παραπλανώμεναι μονάδες κατεινυόμεναι πρὸς τὰ ὄρη τῆς Ἀλβανίας ὅπου μὲ τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐφοδίων περμπῶν των καὶ τοῦ πυροβολικοῦ των ἐγνώριζαν τὴν τρεμερὰν ἀδύνητά τῆς πείνης καὶ τοῦ ψύχους. Τὰ διαφυγόντα τὴν καταστροφὴν συντρίμματα ἔφθασαν εἰς τοὺς μικροὺς λιμένας τῆς Ἀδριατικῆς διὰ νὰ εὗρουν ἐκεῖ ὀριστικὸν καταφύγιον ἐπὶ τῶν Γαλλικῶν καὶ Ἰταλικῶν πλοίων. Τέλος, μετὰ μακρὰν ἀνασύνταξιν τῶν δυνάμεών των εἰς Κέρκυραν οἱ Σέρβοι μετεφέρθησαν εἰς τὰ ὄρη τῆς Μακεδονίας. Εἰς τὰς τάξεις τοῦ συμμαχικοῦ στρατοῦ τῆς Ἀνατολῆς ἐβράδισαν κατόπιν πρῶτοι πρὸς τὴν μακρὰν ὁδὸν τῆς ἀνομενομένης ἐκδικήσεως.

Ἐνῶ ἐξελλίσσετο ἡ Σερβικὴ τραγωδία, τὸ ἀνεπαρκὲς ἐκστρατευτικὸν σῶμα, βραδέως ἀποβιβασθὲν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ἐμάχετο ἄνευ ἐλπίδος νίκης πρὸ τῶν στενῶν διὰ τῶν ὁποίων ὁ Ἀξιὸς κατέχεται πρὸς τὴν παραθαλασσίαν πεδιάδα. Ματαίως, προ-

χωρήσαν ὀλίγον μέχρι τοῦ Τσέρνα, ἡπείλησε τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τῶν Βουλγαρικῶν ἀποσπασμάτων, αἵτινα ἐβάδιζον πρὸς τὸ Μοναστήριον. Προσβληθὲν τοῦτο εἰς τὴν δεξιάν του πτέρυγα καθηλώθη ἐπὶ τόπου λόγῳ ἀφ' ἑνὸς τῆς μικρᾶς του δυνάμεως καὶ ἀφ' ἑτέρου λόγῳ τῶν δυσχερειῶν τοῦ ἐφοδισμοῦ του. Τὴν 10 Νοεμβρίου οἱ Γάλλοι στρατιῶται ἔφθασαν εἰς τὸ Κριβόλακ καὶ εἰς τὸ Ρίσεβον, τελικὰ σημεῖα τῆς ἐπιθετικῆς τῶν ἐνεργειᾶς. Ἀλλὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἡ προσωρινὴ τύχη τῆς Σερβίας εἶχε καθορισθῇ. Μεταξὺ τῶν Συνησπισμένων καὶ τῶν Σέρβων δὲν ἐγένετο πλέον μάχη ἀλλὰ συνεχὴς καταδίωξις.

Τότε ὁ στρατηγὸς Σαράϊν ἐδέησε νὰ ὑποστῇ ἐπίθεσιν γενομένην μὲ δυνάμεις ὑπερτίρας τῶν ἰδικῶν του. Τὴν 18 Νοεμβρίου ὁ Περγλεπὲς εἶχε καταληφθῇ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, οἱ ὁποῖοι ἐνῶ κατεδίωκον πρὸς τὸ Μοναστήριον τὰ ἱσχνὰ Σερβικὰ τάγματα, τὰ ὁποῖα ἐδοξάσθησαν εἰς τὴν ἄμυναν τῶν διαβάσεων τῆς Μαρπούνας ἠδύναντο νὰ ἐκτελέσουν κατὰ τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων κινήσιν συγγεντωτικὴν καὶ ἀπωθητικὴν ἐκ νοτιοδυτικῶν. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ Γάλλος ἀρχηγὸς ἀπεφάσισε βαθυαῖαν ὑποχώρησιν εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀντιμετωπίσῃ πᾶσας τὰς διευθύνσεις εἴτε πρὸς τὸ Δεμιρ Καπού, εἴτε πρὸς ἀνατολὰς πρὸς τὰς ποταμὸς κλιτύας τοῦ ὄρους Μπέλες ὅπου εἶχον εἰσέλθῃ εἰς τὴν γραμμὴν αἱ πρῶται Ἀγγλικοὶ μονάδες.

Ἡ Βουλγαρικὴ ἐπίθεσις ἀρχίσασα τὴν 5 Δεκεμβρίου, ἀποφασιστικὴ καὶ σφοδρά, ἔδρα κατὰ τοῦ ἀνατολικῶς τοῦ Ἀξιού μετώπου, ἔληξε τὴν 8ην διὰ γενικῆς ὑποχώρησεως τῆς συμμαχικῆς στρατιᾶς. Ἡ στρατιά μόλις ταῦτα, χωρὶς νὰ παύσῃ ἀντιμετωπίζουσα πολλὰς τολμηρὰς ἀποειρας κυκλώσεως, ἔφθασε τὴν 12 εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σύνορα ἐπὶ τῆς γραμμῆς Γευγελῆς—Κιλινδία. Τὴν ἐπομένην ἡ στρατιά διήλθε τὰ σύνορα καὶ ἡ μάχη ἔσβυσε διὰ τῆς ὀλίγης ἀναστολῆς τῆς Βουλγαρικῆς κινήσεως πρὸ τῶν πασάλων, οἱ ὁποῖοι ὑποτελοῦν τὰ ὄρια τῆς Ἑλλάδος. Ὁ στρατηγὸς Σαράϊν ἔφευγεν ἡσυχῶς τὰ συμμαχικὰ στρατεύματα εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου ἐν ἀναμονῇ γεγονότων, ἐκαλύφθησαν μὲ χαρᾶς ματα.

Ἡ ἐκουσία ἀναστολή τῆς Βουλγαρικῆς καταδίωξεως ἀποτελεῖ ἐν τῶν μῆποι ἐξηγηθέντων αἰτιγμάτων τοῦ πολέμου. Διότι δὲν χωρεῖ καμμία στρατιωτικὴ δικαιολογία. Ὁ Βούλγαρος στρατηγὸς Θεοδώρφ. διέθετε δυνάμεις καὶ μετὰ ἀπείρως ὑπερ-

τερα αντιπάλου όστις επί μάλλον και μάλλον έτίθετο υπό την σταθεράν άπειλήν κυκλώσεως εκ των πτερυγών. Φαίνεται λοιπόν βέβαιον ότι αν έξηκολούθη έντόνως τόν έλιγμόν του θα ήτο εις θέσιν αν ούχι να οίψη εις την θάλασσαν τας μεραρχίας του στρατηγού Σαράιγ, τουλάχιστον να αποκλείση στενώς εις τó έσωτερικόν του μόλις σχεδιασθέντος χαρακωμένου στρατοπέδου της Θεσσαλονίκης.

Επομένως ή διαγωγή του έχθρου ύπηγορεύθη από πολιτικούς λόγους. Έν προκειμένω πρέπει να σημειωθή ότι κατά γενικών κανόνων ή ιστορική επέκτασις των πολιτικών σκελών εις τó πεδίο της στρατηγικής έσχε πάντοτε άλεθριάς συνεπείας. Επομένως ή μετέπειτα βουλγαρική καταστροφή έχει την άρχήν της εις την άκατανόητον άπόφασιν ήτις έσταμάτησε ένα νικηφόρον στρατόν επί μιας ιδεώδους παρυφής τέραν της όποιας με τó όπλον ανά χειρας διέρεσεν ό ήττηθείς στρατός.

Γενική κατάστασις περί τά τέλη 1915.

Τήν στιγμήν καθ' ήν ό δεύτερος ένιαντός του πολέμου έξηφανίζετο εις τó παρελθόν ή γενική κατάστασις ήτο ή εξής:

Έν τή Δύσει, δηλαδή τόσον εις την Ίταλίαν όσον και εις την Γαλλίαν ή στασιμότης ήτο όλική. Αί αίματηρότεροι μάχαι δέν προεκάλεσαν, κατά την διάρκειαν του έτους πραγματικάς μεταβολάς ειμή επί των σχεδίων των Έπιτελείων. Επί των έδαφών αί σημαντικότεραι διαφοραι συνίσταντο εις άλλαγην κυρίως μερικών χωρίων. μερικών δένδρων και μερικών παρατηρίων. Όσον άφορῃ τήν φθοράν των έπιτιθεμένων δυνάμεων αύτη δέν συνετέλεσθη άκόμη επί μειονεκτικότητι του έχθρου. Είνε άναμφισβήτητον ότι από τόν Αύγουστον 1914 μέχρι του 1915 αί Γαλλikai άπόλειαι μεταξυ άλλων ήσαν πολύ υπέρτεροι από εκείνας τας όποιας υπέστησαν τά Γερμανικά στρατεύματα εις τó δυτικόν μέτωπον.

Εις τά άλλα πολεμικά μέτωπα οι συνησπισμένοι ήσαν νικηταί. Οι Ρώσοι, άπω-

θηθέντες πέραν των συνόρων, και δυσκόλως συγκρατούμενοι περί της Ρίγας και του Δβίνσκ, εις τά πρόθυρα της Βαλβίας, είχαν περιέλθει επί πολλούς μήνας εις έπιθετικήν άδυναμίαν. Ματαιώς, κατά τó διάστημα του χειμῶνος έτεχείρησαν τοπικάς τινας άντιδράσεις αί όποίαι έβυσαν συνεπεία της συνεχούς έλλείψεως πυρομαχικών.

Εις τά Βαλκάνια οι Αυστριακοί έγένοντο κύριοι ολοκλήρου της Σερβίας και του Μαυροβουνίου, κατακτηθέντων δι' έπιτόνους εκστρατείας υπό τó ψύχος και έν μέσω των χιόνων. Έστρατοπέδουν εις τας Άλβανικάς όχθας της Άδριατικής και ειλέδουν πρὸς νότον πρὸς τήν διεύθυνσιν της Ηπειρου.

Οι Βούλγαροι ύποστηρικθέντες από Αυστροουγγικάς δυνάμεις κατέλαβον την Μακεδονίαν. Ήσαν εις τó Μοναστήριον, εις την Δοϊράνην και εις τά περίξ του Στρουμῶνος. Αναπτυσσόμενοι κατά μήκος των Έλληνικών συνόρων έκαιροφυλάκτου την κατάλληλον στιγμήν όπως φθάσουν εις την Καβάλλαν και εις τά παράλια του Αιγαίου.

Όσον άφορῃ τούς Τούρκους αυτοί ήσαν έξημμένοι και μεθυμένοι από τόν θρίαμβον όν κατήγαγον εις τά Ααρδανέλλα. Ό «άσθενής» δέν είχε χωρίς να καμφθή συγκατήσει κινουμένους στόλους και στρατούς της Γαλλίας και της Άγγλίας, ένῳ εις την Άρμενίαν είχε κατορθώσει να κρατηθή εις τά άπομακρυσμένα άκρα της άσιατικής της αυτοκρατορίας. Έν τούτοις εις νέος και της αυτοκρατορίας. Έν τούτοις εις νέος και τρομερός αντίπαλος ένεφανίσθη έν τῷ προτώπῳ του Μεγάλου Δουκός Νικολάου, διορισθέντος άντιβασιλέως του Καυκάσου μετά την άποχώρησιν του εκ της άρχηγίας έν Εδρῶπη και την άντικατάστασιν του υπό του στρατηγού Άλέξιεφ, υπό την όνομαστικήν διεύθυνσιν του Τσάρου.

Όλίγον μακρότερον με τόν έν Ίνδίας στρατόν της, ή Άγγλια παρεσκεύαζε την εκστρατείαν της Μεσοποταμίας.

(Ακοδουθεύ)

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΣΟΦΙΑΣ

ΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ ΚΑΙ Η ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΟΦΙΑ, Αύγουστος,

«Η έξ Άθηνών προελθούσα πρότασις περί διαίτησις και συνεργασίας των Βαλκανικών Κρατών πρὸς ειρηνικήν έπίλυσιν των διαφορών των ένεποίησεν έντύπωσιν έν Βουλγαρία και σχολιάζεται ευρέως υπό του Τύπου και των έπισήμων. Έννοείται ότι οι Βούλγαροι είδον την πρότασιν με τά Βουλγαρικά μάτια και έπωφελοῦνται της περιστάσεως να προβάλουν και πάλιν τας γνωστάς άξιώσεις. «Πολλή ώραία ή ιδέα της συνεργασίας, λένουν, αλλά, προτού έπιτευχθῇ ή συνεργασία αύτη, πρέπει να λυθούν τά έκκρεμή μας ζητήματα: τó των μειονοτήτων, της διεξόδου εις τó Αιγαίον, τó στρατιωτικόν κλπ.» Και αύτην την άποψιν δέν ύποστηρίζει μόνον ό άνθρωπος του δρόμου αλλά και οι έπίσημοι. Αὐτός ό Τσαγκάφ έν συνεντεύξει του πρὸς ανταποκριτήν της Βαλκανικής συνεργασίας, αλλά θέτει πάντοτε ως προϋπόθεσιν την πραγματοποιήσιν των Βουλγαρικών άξιώσεων.

Εις τόν Βούλγαρον πρωθυπουργόν έτέθη ή εξής έρώτησις: «Τί φρονείτε περί συνάψεως μιας Βαλκανικής συμφωνίας;» Και ό κ. Τσαγκάφ απήντησε:

— Πάσα συμφωνία άποβλέπουσα εις βαθυτέραν και μεγαλειτέραν συνεννόησιν μεταξυ των Βαλκανικών Κρατών και εις την άποκατάστασιν σχέσεων καλής γειτονίας είνε προφανώς χρησιμωτάτη. Άλλ' όσον άφορῃ μίαν όμοσπονδίαν πρέπει να είπω ότι είνε πρόωρον να όμιλήσῃ τις περί αύτης. Φρονῶ ότι πρέπει πρὸ παντός να γίνη πᾶν ό,τι έπιβάλλεται πρὸς άποκατάστασιν μεταξυ των Κρατών των πρὸ του πολέμου σχέσεων και μόνον άφού έπιτευχθῇ τούτο δύνάται τις ν' άσχοληθῇ με τó ζήτημα της όμοσπονδίας, άν φυσικά ή πολιτική κατάστασις επιτρέψῃ τούτο. Η όμοσπονδία είνε ή τελευταία φάσις της αναπτύξεως των Βαλκανικών σχέσεων. Η εξέτασις του άντικειμένου τούτου θα έξαρτηθῇ, ως είπον, από την ανάπτυξιν των μεταξυ των Βαλκανικών Κρατών σχέσεων, από την έμπιστοσύνην μεταξυ των διαφόρων χωρών και από τας συνθήκας της

άναγνωρίσεως της αὐτονομίας και της ανεξαρτησίας των λαών.

— Πιστεύετε εις τó δυνατόν μιας οικονομικής συνεννοήσεως μεταξυ των Βαλκανικών χωρών;

— Ένθυμούμαι πολύ καλά ότι τῷ 1903 και 1904 είχαν γίνει οικονομikai διαπραγματεύσεις μεταξυ Βουλγαρίας και Νοτιοσλαβίας. Η Βουλγαρική Κυβέρνησις ήτο άποφασισμένη να συνάψῃ μίαν τελωνειακήν σύμβασιν, ή όποία θα ήδύνατο να προηγηθῇ της καταργήσεως των τελωνειακών συνόρων. Την έποχήν εκείνην μία μεγάλη κίνησις ύπήρχεν εις τας δύο χώρας υπέρ μιας προσεγγίσεως, αλλά μία ξένη έπιροή έκαμε τά πάντα να ναυαγήσουν. Πιστεύω ότι ήδη έχουμε πάντας τούς ευνοϊκούς όρους όπως επιτύχωμεν καλά αποτελέσματα. Τούτο είνε πρὸς τó συμφέρον μας και πρὸς τó συμφέρον των γειτόνων μας και θα ήτο πολύ ωφέλιμον αν ήδυνάμεθα να συναντηθῶμεν εις την όδόν των οικονομικών συμφωνιών.

— Και τί έλπίζει ή χώρα σας εις τó προσχές μέλλον;

— Ελπίζομεν ότι θα εφαρμοσθῇ και δι' ήμας ένα σχέδιον Ντάβες.

— Η Βουλγατία δέν άνέλαβε πρωτοβουλίαν πρὸς τόν σκοπόν τούτον;

— Εμελετήσαμεν τó ζήτημα, κατηρτίσαμεν δέ και σχέδια. Στερούμεθα μόνον των όρων δια να τά πραγματοποιήσωμεν. Δέν άντιπροσώπειομεν δια τας μεγάλας δυνάμεις τó αὐτό ένδιαφέρον τó όποιον παρουσιάζει δι' αὐτάς ή Γερμανία και αύτή είνε μοῦ φαίνεται, ή άφορητή των έμποδίων τά όποια συναντῶμεν πανταχού.

— Κατά την γνώμην σας τó Μακεδονικόν ζήτημα δέν παρουν ίάει έμπόδιον εις προσέγγισιν σας με την Νοτιοσλαβίαν;

— Όχι τó Μακεδονικόν ζήτημα δέν παρουνιάζει κανέν έμπόδιον εις προσέγγισιν με την Νοτιοσλαβίαν. Σεβόμεθα της συνθήκης.

Ο Βούλγαρος πρωθυπουργός περαιτέρω όμιλεί δια την έσωτερικήν κατάστασιν έν Βουλγαρία την όποιαν παρουσιάζει ως βελτιωθείσαν μετά την έξόντωσιν της κουμου-

νιστικής και αγροτικής κινήσεως. Ἀναβιβάζει εἰς 300—400 χιλιάδας τοὺς συγκεντρωθέντας ἐν Βουλγαρίᾳ πρόσφυγας καὶ δηλοῖ ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει τὰ οἰκονομικὰ μέσα διὰ νὰ τοὺς ἐγκαταστήσῃ διότι οἱ οἰκονομικοὶ ὅροι τοῦ Κράτους ἀπορροφῶνται ἀπὸ τὰς δαπάνας τῆς διατηρήσεως ἐνὸς μισθοφορικοῦ στρατοῦ «καὶ ἀπὸ τὰς πληρωμὰς τῶν ἐπανορθώσεων τὰς ὁποίας ἐπέβαλεν ἡ συνθήκη τῆς Εἰρήνης». Καὶ τονίζει τὰ δύο ταῦτα σημεῖα ὁ κ. Τσαγκώφ προφανῶς διὰ νὰ συγκινήσῃ τοὺς ἰσχυροὺς καὶ τοὺς γείτονας ὅπως ἀπαλλάξῃ τὴν Βουλγαρίαν τῶν οἰκονομικῶν βαρῶν. Ὁμολογεῖ ἀπλῶς ὅτι «ἡ Βουλγαρία δὲν εὐρίσκειται εἰς ἀπελπιστικήν κατάστασιν». Ὅπως δὲ ζήτησι νὰ παρασχεθῇ εἰς τὴν χώραν τοῦ δάνειον παρεμμερὲς πρὸς τὸ δοθὲν εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα νὰ βοηθηθοῦν οἱ πρόσφυγες καὶ νὰ τεθῇ τέρμα εἰς τὰς δυσαρρεσκείας τῶν».

* *

Ἡ ἡμιεπίσημος «Βουλγαρία» ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ περὶ τῆς Βαλκανικῆς συνεργασίας λέγει ὅτι «εἶνε ἀνάγκη ὅπως τὰ Βαλκάνια φθάσουν εἰς ὁριστικὴν εἰρήνευσιν, διότι τὸ τοιοῦτον ἐνδιαφέρει πολὺ τὴν εἰρήνην τῆς Εὐρώπης. Καὶ ἂν λάβῃ τις τὰς φιλειργενικὰς διαθέσεις αἱ ὁποῖαι ἐπικρατοῦν τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἰς τὰ Βαλκάνια δὲν θὰ ἦτο πολὺ δύσκολον νὰ ἐξευρεθῇ ἕνας τύπος πρὸς συνδιαλλαγὴν τῶν συμφερόντων τῶν λαῶν οἱ ὅποιοι κατ' ἀρχὴν οὐδεμίαν ἀντίρρησην ἔχουν κατὰ τῆς ἰδέας τῆς προσεγγίσεως καὶ τῆς ὁμονοίας. Ἀλλὰ προτοῦ φθάσωμεν εἰς τὴν συνεργασίαν ταύτην εἶνε ἀνάγκη νὰ ἄρῃμεν τὰ ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα ἔσπειραν οἱ τελευταῖοι πόλεμοι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς εἰρηνεύσεως».

Προφανῶς ἡ Βουλγαρικὴ ἐφημερίς ζητεῖ

ΕΡΡΙΚΟΥ ΜΠΕΡΞΟΝ

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ ΕΞΕΛΙΞΙΣ

Μετάφρασις Κ. Θ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Ὁ ἀπὸ πάντε περιῖπου ἐτῶν ἀρχίσας ἐκδοτικὸς ὁργανισμὸς ἔσπειρε βορὰν εἰς τὸ πενταλέον, ἀληθῶς Ἑλληνικὸν ἀναγνωστικὸν κοινόν, ὑπὲρ τὰ τοιαῦτα ἑκατομύρια τόμων, — ἐὰν υπολογίσωμεν πρὸς τορεῖς χιλιάδας ἀντίτυπα ἐκάστην τῶν ὑπερχιλίων κυκλοφορησάντων ἐκδόσεων. Τὰ πλείστα φιλολογικὰ καὶ ἐκ τούτων πάλιν ἡ μεγίστη πλειονότης ἔργα

ἀναθεώρησιν τῶν συνθηκῶν πρὸς δημιουργίαν νέας ἐδαφικῆς καταστάσεως ἀρεστῆς εἰς τοὺς ἐν Σόφίᾳ. Ἀλλ' ἡ «Βουλγαρία» καὶ οἱ περὶ αὐτὴν δὲν ἐπέσθησαν ὅτι τοῦτο δὲν γίνεται; Ἀναθεώρησις συνθηκῶν θὰ ἦδύνατο νὰ γίνῃ προκειμένου περὶ ἐπανορθώσεως ἀδικιῶν θιγασῶν τὰ ἀληθῶς ἐθνικὰ συμφέροντα μιᾶς χώρας. Ἀλλὰ τοιοῦτόν τι δὲν συμβαίνει μὲ τὴν Βουλγαρίαν. Οἱ ἐν Σόφίᾳ θέλουν ἀπλῶς νὰ πραγματοποιήσουν τὰ δίκαια τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησαν διὰ τοῦ ἐγγχειριδίου τῶν κομιτατζήδων καὶ τῆς προπαγάνδας. Ἀλλὰ τὰ βεβιασμένα αὐτὰ δίκαια δὲν ἔχουν πλέον καμμίαν ἀξίαν. Αἱ νέαι συνθήκαι ἔμναν ἀκριβῶς διὰ νὰ θέσουν τέρμα εἰς τὰς παλαιὰς μεθόδους. Αὐτὸ εἶνε περίεργον, πῶς δὲν τὸ ἀντελήφθησαν οἱ Βούλγαροι, ἀλλ' ἐξακολουθοῦν βαυκαλιζόμενοι μὲ τὰς παλαιὰς ἰδέας, τῆς κατακτιήσεως τῆς Βαλκανικῆς διὰ τῆς πολιτικῆς τῶν Κομιτάτων καὶ τῶν κομιτατζήδων.

* *

Μίαν τελευταίαν λέξιν διὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἐν Βουλγαρίᾳ κατάστασιν: Φαινομενικῶς ἐπικρατεῖ ἡσυχία. Ἡ ἀλληλοεξόντωσις ἐσταμάτησε, ἀλλὰ τὸ χυθὲν αἷμα ἐδημιούργησε μίση καὶ πάθη, τὰ ὁποῖα ἂν ἤρεμοῦν σήμερον, θὰ ἐκδηλωθοῦν βραδύτερον.

Οἱ σήμερον κυβερνῶντες δὲν εἶνε βεβαίως δυνατὸν νὰ παραμείνουν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐπ' ἀπειρον, μάλιστα μὲ τὰς ἐπιβλητικὰς μεθόδους τὰς ὁποίας ἐφαρμόζουν.

Ἄν καταρῦγουν ποτὲ εἰς τὴν ἐτιμηγορίαν τοῦ λαοῦ ἀσφαλῶς θὰ καταψηρισθοῦν. Ἐπειδὴ γνωρίζει τοῦτο ἡ Κυβέρνησις Τσαγκώφ οὐδόλως σκέπτεται νὰ κάμῃ ἐκλογάς. Ἐως ποτε ὅμως θὰ διαρκέσῃ ἡ σημερινὴ ἀνῶμαλος κατάστασις.

ΜΑΚΕΔΩΝ

ἐνα. Φιλοσοφικὰ διγνώτερα καὶ γραμμένα πρὸς πεντηκονταετίας περίπου, χωρὶς νὰ υπολογίσωμεν τὰ παλαιότερα. Ἡ νέα σκέψις — πάντως προπολεμική, διότι μεταπολεμικῶς δὲν ἤρχισεν οὐδ' ἐν Εὐρώπῃ ἀκόμη νὰ διαμορφωθῇ — ἀντιπροσωπεύεται δι' ἐλαχίστων ἔργων μεταφρασμένων Ἑλληνιστί. Ἰδοὺ διατὶ ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ἡ ἐμφάνισις εἰς Ἑλληνικὴν μετάφρασιν τοῦ κ. Κων. Θ. Παπαλεξάνδρου τῆς «Δημιουργοῦ

ἐξελέξεως» τοῦ Ἑρρίκου Μπέρξον ὑπὸ τοῦ Ἑκδοτικοῦ Οἴκου Γ. Γ. Βασιλείου.

Ὁ Μπέρξον εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν μοντέρνος φιλόσοφος, ὁ αὐθεντικώτερος ἐκπρόσωπος τῆς σκέψεως τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ πρὸ δεκαετίας μόδα τοῦ Μπερξονισμοῦ παρήλθε, λόγῳ τοῦ παρεμπεσόντος μεγάλου πολέμου ἴσως. Ἀλλ' εἶναι ἐξίσου ἀληθὲς ὅτι τὴν μόλις ἐκτιμᾶται ἡ φιλοσοφία τοῦ Γαλλοεβραίου φιλοσόφου, ὅτε ἡ βέβηλος ὀχλοβοή τοῦ «ἀριλοσοφίτου πλήθους» ἔσβυσε καὶ αἱ θεωρίαι τοῦ Μπέρξον ἀπροκαταλήπτως πλέον καὶ ἀδιαταράκτως κρίνονται καὶ συζητοῦνται ὑπὸ τῶν εἰδικῶν ἀνθρώπων τοῦ πνεύματος.

Ἡ «Δημιουργὸς ἐξελέξις» εἶναι τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ Μπέρξον, τὸ ἀντιπροσωπευτικώτερον τοῦ συστήματός του. Εἶνε καὶ τὸ ἀριστοτεχνικότερον. Εἶνε τὸ κατηγορηθὲν ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τῆς αὐστηρᾶς φιλοσοφικῆς ξηρότητος ὡς «μυθιστόρημα» διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ζωηρότητα τῶν εἰκόνων καὶ τῶν μεταφορῶν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Μπέρξον παρῆχει εὐληπτα εἰς τὸν ἀναγνώστην τὰ διαισθητικὰ τοῦ φιλοσοφήματος. Θὰ ἐδυσκολεύετο ὄντως πολὺ κανεὶς νὰ ἀποφανθῇ ἂν ἡ «Δημιουργὸς Ἐξελέξις» εἶνε ἔργον φιλοσοφικὸν περισσότερον ἢ καθαρῶς λογοτεχνικόν. Ἄλλως τε, ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς διεκήρυξεν ὅτι ἰκανώτερα διὰ τὴν σύλληψιν καὶ τὴν παράστασιν τοῦ ὑπερτάτου νοήματος τῆς Ζωῆς καὶ τοῦ Σύμπαντος εἶνε ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία μᾶλλον, παρὰ ἡ ξηρὰ καὶ ἀποστεωμένη φιλοσοφία. Μὲ τὸ νὰ εἶνε ὁμοῦς λογοτεχνικὸν ἀριστοτεχνικὸν ἡ «Δημιουργὸς Ἐξελέξις» δὲν παύει νὰ εἶνε καὶ κείμενον οὐ μόνον φιλοσοφικόν, ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικὸν ὑψίστου ἐνδιαφέροντος καὶ κύρους. Εἶνε ζήτημα ἂν ἄλλος τῶν συγχρόνων φιλοσόφων κατέχει τὴν πανεπιστημοσύνην τοῦ Μπέρξον, ὅστις ἐσπούδασε μηχανικὴν καὶ μαθηματικά, ὅστις ὑπῆρξεν ἐν Γαλλίᾳ ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ὁ Αἰνστάιν περιεσσότερον ἐπρόσεξεν ὅτε μετὰ τὸν πόλεμον συνέζητει τὴν θεωρίαν του περὶ σχετικότητος μετὰ τῶν Γάλλων σοφῶν ἐν τῷ Γαλλικῷ Ἰνστιτούτῳ.

Διὰ τῆς «Δημιουργοῦ ἐξελέξεως» ὁ Μπέρ-

ξον ἐφώτισε μὲ νέον φῶς — τὸ φῶς τῆς διαισθήσεως — τὰς ἐξελικτικὰς θεωρίας τοῦ Σπένσερ καὶ ἀντεπεξῆλθε κατὰ τῶν ὀλιστικῶν τάσεων τῶν πρὸ αὐτοῦ φιλοσόφων. Ἡ Ζωὴ εἶνε ἐξελέξις ἀλλ' ἐξελέξις δημιουργός, εἶνε τὸ πνεῦμα δισθέον τὴν ὕλην καὶ τείνον ν' ἀπαλλαγῇ τῶν δεσμῶν αὐτῆς διὰ τῆς ἐλευθέρως καὶ ἀπροβλέπτου δημιουργίας. Τὸ Σύμπαν εἶνε ἐν ἀέναον γίνεσθαι καὶ μεταβολὴ ἀδιάλειπτος.

Ματαίως ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια ἐπιζητεῖ νὰ περιορίσῃ τὴν ζωὴν εἰς νόμους καὶ νὰ συμπυκνώσῃ τὴν οὐσίαν τῆς εἰς μαθηματικούς ἢ λογικούς τύπους. Οἱ νόμοι τῆς βοήθου πρᾶγματι τὴν ἀνθρωπίνην δοῶσιν, ἄγονον εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀδρανούς ὕλης, ἀλλὰ δὲν ἐκφράζουν τίποτε περὶ τῆς οὐσίας τῆς ζωῆς. Ἡ Ζωὴ δὲν εἰσέρχεται εἰς πλαίσια ἐκχειλίζει πανταχόθεν, ὠθουμένη ἀπὸ τὸ πνεῦμα, τὴν «ζωτικὴν φορὰν». Μόνον ἡ διαίσθησις εἶνε εἰς θέσιν νὰ ῥίψῃ φευγαλέον φῶς ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ σύμπαντος καὶ ὑπὸ τὴν τρεμοσβύνουσαν αὐτὴν λάμψιν ἀντιλαμβάνομεθα ὅτι :

Ἡ ζωὴ ὁλόκληρος, ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς προώσεως, ἥτις τὴν ἐξετίναξεν ἐν τῷ κόσμῳ θὰ φανῇ, ὡς κῆμά τι τὸ ὁποῖον ἐναντιοῦται εἰς τὴν κατιούσαν, τὴν φθορικὴν, κίνησιν τῆς ὕλης ...»

Καὶ :

«... Ὅπως ὁ ἐλάχιστος κόκκος κόψεως εἶνε ἀλληλέγγυος ὁλοκλήρου τοῦ ἡλιακοῦ ἡμῶν συστήματος, παρὰσυστάμενος μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἀδιαίρετῳ κατιούσῃ κινήσει, ἥτις εἶνε αὐτὴ αὐτὴ ἡ ὕλη, οὕτως ὅλα τὰ ἐνόργανα ὄντα, ἀπὸ τοῦ κατωτάτου μέχρι τοῦ πλέον ἀνεπτυγμένου, ἀπὸ τῶν πρώτων ἀρχῶν τῆς ζωῆς, μέχρι τοῦ καιροῦ μας καὶ καθ' ὅλους τοὺς τόπους καὶ καθ' ὅλους τοὺς χρόνους, οὐδὲν ἄλλο παρὰ καθιστῶσιν αἰσθητὴν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἐνιαίαν τινὰ πνευματικὴν πορώσιν, ἀντίστροφον τῆς κινήσεως τῆς ὕλης καὶ καθ' ἑαυτὴν ἀδιαίρετον. Ὅλα τὰ ζῶντα συνέχονται καὶ ὅλα ὑπέκκυσιν εἰς τὴν αὐτὴν φθορὰν ὡσιν.

«Τὸ ζῶον λαμβάνει τὸ ὑπομόχλιόν του ἐπὶ τοῦ φυτοῦ, ὁ ἀνθρώπος ὑπάρχει ἐπὶ τῆς

ζωϊκότητος καὶ ἡ ἀνθρωπότης δλόκληρος, ἐν τῷ διαστήματι καὶ τῷ χρόνῳ, εἶνε τεραστία τις στρατιὰ καλπάζουσα παρὰ τὸ πλεονρόν ἐκάστου ἡμῶν, ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν ἡμῶν, ἐν ἀκρατῇ ἐφόδῳ, ἱκανῇ ν' ἀνατρέψῃ πάσας τὰς ἀντιτάσεις τῆς ὕλης καὶ νὰ ὑπερβῇ πολλὰ ἐμπόδια, καὶ αὐτὸν ἔτι τὸν θάνατον ἴσως».

Τὴν πλήρη κατανόησιν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Μπέρξον καθιστᾷ εὐχερεστέραν μακρὸς — ἐξ ὀγδοήκοντα σελίδων — καὶ ἀναλυτικὸς πρό-

λογος τοῦ μεταφραστοῦ κ. Κ. Θ. Παπαλεξάνδρου παρέχοντος εὐρείαν περίληψιν καὶ λόγῳ προγενεστέρον τῆς «Δημιουργοῦ Ἐξετίξεως» ἔργων τοῦ φιλοσόφου, ἐκθέτοντος τὰς γενικὰς γραμμὰς τοῦ συστήματός του, ἐρευνῶντος τὰς σχέσεις τῆς Μπερξονείου φιλοσοφίας μετὰ ἄλλα παλαιότερα καὶ σύγχρονα συστήματα καὶ ὑποδεικνύοντος τὴν ἐπίδρασιν του εἰς τὴν σύγχρονον πνευματικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν κίνησιν.

ΑΔΕΛΦΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀλκιβ. Ζωσίδην ἐνταῦθα: Φαίνεται ὅτι δὲν παρακολουθεῖτε καλῶς τὴν ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ζητημάτων εἰδησεογραφίαν τῶν ἐφημερίδων. Διότι ἂν ἐπροσέχατε, θὰ ἐβλέπατε δηλήσεις αὐτοῦ τοῦ κ. Παγκάλου δι' ὃν ὁ ἴδιος ἐβεβαίωσεν ὅτι «δὲν ἀπηνθύνθη πρὸς οὐδένα — καὶ κατὰ συνέπειαν οὐ πρὸς τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἀντιβενιζελικῶν κομμάτων — διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν συμφιλίωσιν.» Ἀφοῦ λοιπὸν δὲν ἀπηνθύνθη πρὸς οὐδένα πῶς θέλετε ν' ἀπευθυνθῶν πρὸς αὐτὸν οἱ κ.κ. Μεταξᾶς, Τσαλδάρης καὶ Λεμερτζῆς; Θέλετε σεῖς νὰ συμφιλιωθῆτε; Ἀπευθυνθῆτε καὶ συνεννοηθῆτε. Ὁ οργανωμένος εἰς πολιτικὰ κόμματα ἀντιβενιζελισμὸς θὰ συζητήσῃ μίαν συνεννόησιν, ὑποθέτομεν, ἀφοῦ προκληθῇ εἰς μίαν τοιαύτην συζήτησιν, καὶ βεβαιωθείτε ὅτι δὲν θὰ εἶνε αὐτὸς ὅστις θὰ κρούσῃ πρῶτος τὴν θύραν. Ἡ ἀπάντησις αὐτῇ ἀντιπροσωπεύει γνώμας τῆς «Νέας Ἐποχῆς» καὶ μόνον αὐτῆς — Ἰω. Παυλάκη Πειραιᾶ — Ἡ γνώμη μας ἐν προκειμένῳ εἶνε γνωστὴ: Οἱ ἀπότακτοι δέον νὰ δεχθῶν καὶ νὰ ἐπανεέλθουν ὅλοι. Ἄρα συμφωνοῦμεν.

— Εὐάγγελον Μπάγκαν Θεσσαλονίκην: Οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνήθῃ τὸ δικαίωμα εἰς οἰονδήποτε πολιτικὸν νὰ ἔχῃ αὐτὰς ἡ ἐκείνας τὰς γνώμας. Εἰς τοὺς πολίτας ἀπόκειται τὸ καθήκον ὅταν συναντήσουν τὴν κάλπην τοῦ πολιτικοῦ ἐκείνου οὗτινος δὲν συμμερίζονται τὰς γνώμας νὰ τὸν κρίνουν. — Δημ. Ἰωακειμίδην πρόσφυγα Θεσσαλονίκην. Αἱ σειραὶ τῆς «Ν. Ἐποχῆς» ἐξηνητήθησαν δυστυχῶς... Τὰ μετὰ τὸ 25ον τεύχος φυλλάδια ὑπάρχουν. Γράψατε. Ν. Μ. Βόλον. — Ὁ Διευθυντὴς τῆς «Νέας Ἐποχῆς» ἐλπίζει μετὰ τὸν Σεπτέμβριον νὰ διέλθῃ τοῦ Βόλου. Θὰ θεω-

ρηθῇ λίαν εὐτυχὴς ἂν συναντηθῇ μεθ' ὧν. — Κ. Μ. Καλίαν δικηγόρον Χαλκίδα. Ἐκτυπῶνται ἤδη ὁ πῖναξ τῶν περιεχομένων τοῦ α'. ἔτους. Ἀναμένομεν. — Κ. Γεωργανόπουλον Πύργον. Λέγεται ὅτι ὑπάρχει πρόθεσις παρὰ τῇ Κυβερνήσει πρὸς ἐπαναφορὰν ὑπαλλήλων ἀπομακρυνθέντων ὑπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως 1922 ὡς μὴ ἐμπνεύσαντας ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸν Νικολ. Πλαστήραν καὶ Σίαν. Ἡμεῖς προσωπικῶς, δὲν ἔχομεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς τοιαύτας ἐπαγγελίας.

Κον Κωνστ. Μπαγιόκαν — Γιοχάνεσμπουργ Τράνσβαλ. — Εὐχαριστοῦμεν ἀπείρως διὰ τὰ αἰσθηματά σας πρὸς τὴν «Ν. Ἐποχήν». Εὐχαριστοῦμεν θερμότατα τοὺς κάτωθι συνδρομητάς μας τοῦ ἐσωτερικοῦ διὰ τὴν ἐνίσχυσίν των: κ.κ. Περικλῆν Βαλιάδην Ἡρακλείου Κρήτης, Νικολ. Μουρέλον Νεαπόλεως Κρήτης, Ἰωάν. Κοροβίνη Βοτοῦσα Μιτιλήνης, Ἐμμ. Μηλλιαρᾶν Νεαπόλεως Κρήτης, Γεωρ. Γαλάνην Βάμου Κρήτης, Ἰωάν. Σ. Γαλάνην Ἰωαννίνων, Ἰατροῦ Κορίνθου, Γεωργ. Μοδάτσον Ἀγίου Νικολάου Κρήτης, Ἀθ. Τριανταφυλλίδην Δράμας, Π. Κωνσταντῆτον Σερβίων, Γεώργ. Μεταξᾶν Σερρών, Βασ. Κράγκουραν Κορίνθου, Γ. Στραβοσκιάδην Καλαμών, Ἰ. Ἀλεξάνδρου Λαρίσης.

Πρὸς τοὺς κάτωθι κ.κ. συνδρομητάς μας τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐκφράζομεν εὐχαριστίας διὰ τὴν συνδρομὴν των εἰς τὴν προσπάθειάν τῆς «Νέας Ἐποχῆς» Κονς Κονς Θωιστ. Καίσαρην Νέας Ὑόρκης, Νικολ. Κόκκινον καὶ Ἰωάν. Ζαμπούνην Βοστώνης, Ἀντών. Καρλαβῖν Καΐρου, Ζαφ. Μαλαματένιον καὶ Κον Κύριλλον Πάφου Κύπρου, Δανιὴλ Γκολέμην, Ἀμβρόσιον Μανδιλάρην, Διον. Κοκόζην, Ἀποστ. Φλάμπουραν καὶ Γεώργ. Ἀρβανίτην Σικάγου Ἀμερικῆς.

ΑΜΕΡΙΚΑΝ ΕΞΠΡΕΣ ΚΟΜΠΑΝΥ ΙΝΚ.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΤΑΔΙΟΥ 31 (Μέγαρον Καραπάνου).

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΟΔΟΣ ΦΙΛΩΝΟΣ 44.

105 ΚΛΑΔΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΟΣ

Ἐκτέλεισις Τραπεζιτικῶν ἐργασιῶν πάσης φύσεως. Ἀνοίγμα πιστώσεων ἔναντι φορτωτικῶν ἐγγράφων. Λογαριασμοὶ καταθέσεων ὧσεως καὶ ἐπὶ προθεσμίᾳ εἰς δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα. Ἐκδοσις πιστωτικῶν Ἐπιστολῶν, μεταβιβάσις Ταχ. καὶ Τηλεγραμ. Ἐντολῶν Πληρωμῶν, ἔκδοσις ταξιδιωτικῶν Ἐπιταγῶν τῆς «Ἀμερικαν Ἐξπρές» (Traveler's cheques).

Ἰδιαίτεροι εὐκολίαι παρέχονται προκειμένου περὶ ἐργασιῶν εἰς Δολλάρια καὶ ἀνοίγματος πιστώσεων ἔναντι φορτωτικῶν ἐγγράφων ἐν Ἀμερικῇ. Διαθέτουσα τέλειον δίκτυον Ὑποκαταστημάτων ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου, ἐξασφαλίζει ταχεῖαν τὴν ἐκτέλεσιν πάσης φύσεως Τραπεζικῆς ἐργασίας.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Ἐν Εὐρώπῃ. Λονδίνον, Λίβερπουλ, Σαούθαμpton, Γαλσκόβη, Ἐδιμβούργον, Παρίσιον, Χάρβη, Μασσαλία, Νίκαια, Ἰντερᾶκον, Λονκέρνη, Ζυρίχη, Ἀμβέρσα, Βουξέλαϊ, Ἰώμη, Νεάπολις, Γένοβα, Φλωρεντία, Βερολίνον, Ἀμβούργον, Βρέστη, Ἀμστερνταμ, Ρότερνταμ, Κοπεγχάγη, Κωνσταντινούπολις.

Ἐν Ἰνδίαις. Καλκούτα, Βομβάη.

Ἐν Κίνα. Χογκόγκ, Σαγκάη, Τιετσίν, Πεκίνον.

Ἐν Νοτίῳ Ἀμερικῇ. Βολπαραΐζο, Μοντεβιδέο, Μπουένος Ἀϊρες.

Ἐν Ἰαπωνίᾳ. Γιοκοχάμα.

Ἐν Φιλιππίναις. Μανίλα.

Ἐν Αἰγύπτῳ. Κάϊρον.

Ἐν Παλαιδίῳ. Ἱερουσαλήμ.

Ἐν Ἠνωμέναις Πολιτείαις 30 ὑποκαταστήματα.

Ἐν Καναδᾷ. Μοντρεάλ, Τορόντο, Γουινιπεγκ.

2ον ΤΜΗΜΑ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΤΑΞΙΔΙΩΝ

Ἐξασφαλίζει πᾶσαν ἐνκόλλαν εἰς τοὺς Ταξιδεύοντας.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΑΡΤΑΠΟΘΗΚΗΝ

ΤΗΣ Α. Ε. Β. Ε.

Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & ΣΙΑ

3 - ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ - 3

ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ

*ὅλα τὰ εἶδη τοῦ χαρτον
εἰς ὅλας τὰς διαστάσεις,
εἰς ὅλα τὰ πάχη,
εἰς ὅλα τὰ χρώματα,
εἰς ὅλας τὰς ποιότητας καὶ
εἰς τὰς καλύτερας τιμὰς.*

ΧΑΡΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΗΣ, ΠΑΡΣΕΜΙΝΕ
ΙΛΛΟΥΣΤΡΑΣΙΟΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ, ΕΞΟ-
ΦΥΛΛΩΝ, ΜΠΡΙΣΤΟΛ, ΒΕΛΟΥΤΕ, ΠΕΡΙΤΥΛΙΞΕΩΣ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΑΜΕΣΟΣ. ΑΠΟΣΤΟΛΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ
ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ